

Maatalous- ja puutarha-alojen työturvallisuus- ja verkostopäivä

Päivi Sarmala
Työturvallisuuskeskus

Muutama käytännön järjestelyasia

- Poistumistiet
- Kulkeminen
- Yhteyshlö Päivi Sarmala p. 0405609126
 - TAT
 - TTK oma porukka
- Verkossa olijat – chat käytössä
- Kysyä saa ja on suotavaa, vastaamme vaikka jälkikäteen jos aika loppuu☺

Ohjelma

9:00 Tervetuloa!

9:10 Sosiaalinen ehdollisuus osana maatalouden tukipolitiikkaa

9:30 Työ turvallisiksi ja terveelliseksi kaikille – työnantajan vastuut pähkinänkuoressa

10:00 Tauko

10:10 Työehtojen ja työturvallisuuslainsäädännön noudattamisen valvonta maa- ja puutarha-aloilla, keskeiset tarkastettavat asiat havaintoineen

10:50 Maatila yhteisenä ja turvallisena työpaikkana. Työturvallisuuskorttikoulutuksella tietoa yhteisistä pelisäännöistä

11:00 Tauko

11:10 Tutkimustietoa, tukea ja käytännön työkaluja minimessuilta. Messupisteiden esittely

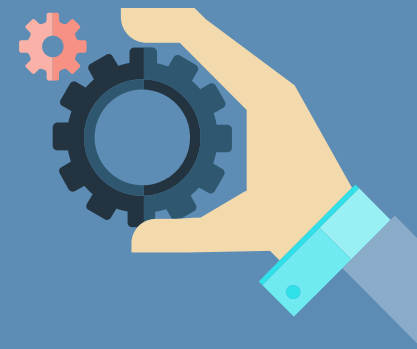
- Maatalousyrittäjien eläkelaitos, MELA
- Työtehoseura, TTS
- Työterveyslaitos, TTL
- Luonnonvarakeskus, Luke
- Maaseudun Työnantajaliitto & Teollisuusliitto

12:00 Verkko-osuus päättyy, siirrytään lounaalle!

12:50 takaisin 10. krs, huom! Hissiin ei pääse ilman 'saattajaa'

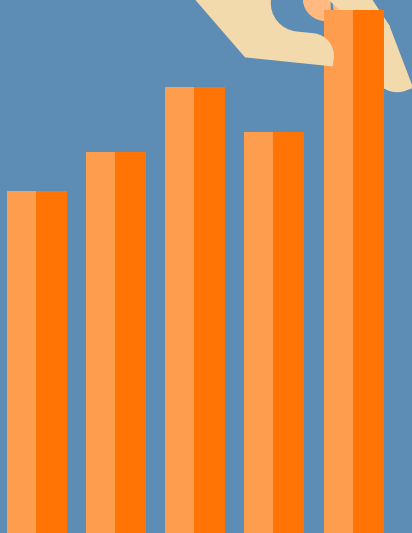
paivi.sarmala@ttk.fi

Sosiaalinen ulottuvuus ja CAP

Tiina Malm ja Tiia Liuhala
Maa- ja metsätalousministeriö

**Maatalous- ja puutarha-alojen työturvallisuus- ja
verkostopäivä 26.10.2023**

CAP ja sosiaalinen ulottuvuus: tavoitteena sosiaalisesti kestävä maatalous

- Taustalla mm. Covid-19-pandemian aikana kasvanut kritiikki työntekijöiden kohtelusta
- Sosiaalinen ehdollisuus: Euroopan parlamentin tahtotila kohdentaa seuraamukset CAP-tukien vähennyksen muodossa niihin tuensaajiin, jotka ovat syyllistyneet työntekijöiden väärinkäyttöön
- Sosiaalinen ulottuvuus: neuvontapalveluiden avulla
- EU:n alueella toimivien maataloustyöntekijöiden työolojen parantaminen
- Sosiaalisesti kestävä maatalouden edistäminen paremmalla tietoisuudella työoloista ja -ehdoista
- Parannetaan yhteisen maatalouspolitiikan yhteensopivuutta yhteiskunnan odotusten kanssa

Sosiaalinen ulottuvuus ja CAP

Työehtoihin, -suojeluun ja -terveyteen liittyviä osa-alueita lisättiin EU:n yhteisen maatalouspolitiikkaan (CAP) seuraaviin järjestelmiin:

- **Sosiaalinen ehdollisuus** osana ehdollisuuden vaatimuksia 2025 –
- Laajempi **sosiaalinen ulottuvuus** neuvontapalveluissa 2023-

Jäsenvaltiot ovat saaneet päättää sosiaalisen ehdollisuuden soveltamisen ajankohdasta

- Aikaisintaan 1.1.2023, viimeistään 1.1.2025

Sosiaalinen ulottuvuus neuvontapalvelujen kautta

1/3

CAP-asetuksen johdantolause 52:

”Jotta viljelijöille annettaisiin paremmin tietoa ja neuvontaa velvollisuuksista, joita heillä on työntekijöitään kohtaan CAP:n sosiaalisen ulottuvuuden puitteissa, maatilojen neuvontapalvelujen olisi tiedotettava vaatimuksista, joiden mukaan direktiivin (EU) 2019/1152 4 artiklassa tarkoitetut tiedot on annettava kirjallisesti, sekä maatiloilla sovellettavista terveys- ja turvallisuusnormeista.”

- työehtoja koskeva direktiivi [\(EU\) 2019/1152](#), art. 4 ”Jäsenvaltioiden on varmistettava, että työnantajat vaaditaan antamaan työntekijöille tiedot työsuhteen olennaisista seikoista”

-> Työturvallisuuskeskus, Maaseudun työnantajaliitto

Sosiaalinen ulottuvuus neuvontapalvelujen kautta

2/3

CAP-asetus Art. 15, kohta 4:

Neuvontapalveluiden on sisällettävä myös

h) työehdot, työnantajan velvoitteet, työterveys ja -turvallisuus sekä sosiaalituki viljelijäyhteisöissä

Sosiaalinen ulottuvuus neuvontapalvelujen kautta

3/3

CAP-suunnitelma / Neuvontapalvelut

- Sosiaalinen ulottuvuus
 - Hyvinvointi: jaksaminen, verkottuminen ja yhteistyötaidot, yhteistyötoimenpiteen viljelijäryhmähankkeet, sosiaalinen huolenpito maaseutuyhteisössä
 - Työnantajan ja työntekijän velvollisuudet, työterveys ja –turvallisuus
-
- Työehdoista
 - Neuvojat: esim. työnantajatilallisten ohjaus ottamaan yhteyttä oikeisiin tahoihin.

CAP-suunnitelman neuvonnan toteutus jo käynnissä

- 2023 alkaneella rahoituskaudella neuvottuja tiloja on jo yli 10 000
- Eniten neuvontaa on saatu ympäristö- ja ilmastoasioihin, ruokaturvaan ja eläinten hyvinvointiin sekä kilpailukyvyn parantamiseen.
- Sosiaaliseen ulottuvuuteen liittyvää neuvontaa annettu vielä varsin vähän
 - Hyvinvointi-osio: 10 tilalla
 - Työnantajan velvollisuudet-osio: 3 tilalla

HUOM. Pääosa työnantaja- ja työturvallisuusneuvonnasta tehdään muuna kuin CAP-suunnitelman neuvontana (Työturvallisuuskeskus, Maaseudun työnantajaliitto).

Työterveys, -turvallisuus ja työehdot Suomessa

Työterveys ja -turvallisuus Suomessa

- Työnantaja- ja työntekijäjärjestöt tekevät yhteistyötä Työturvallisuuskeskuksen maatalousalojen työalatoimikunnassa. Kumpikin osapuoli hoitaa neuvontaa jäsenilleen.
- Työturvallisuuskeskus on tehnyt paljon materiaalia. Muita alan materiaalin tuottajia ovat Mela, TTL:n Mytky (maatalousyrittäjien työterveyshuollon keskusyksikkö), Työtehoseura ja Luke.

Työehdot ja työnantajan velvoitteet

- Tarkastuskäynneillä tapahtuvan ohjeistuksen lisäksi Työsuojeluhallinto neuvoa valvomansa lainsäädännön soveltamiseen liittyvissä kysymyksissä ensisijaisesti valtakunnallisen puhelinpalvelun kautta, mutta myös kirjallisesti.
- Työsuojeluhallinto ei kuitenkaan toimi konsulttina eli ei tarjoa työnantajakohtaisia ratkaisuja.

Toimeenpanon taustalla jo olemassa oleva EU-lainsäädäntö

- **Työehtoja koskeva direktiivi (EU) 2019/1152:** art. 3-6, 8, 10, 13
 - Mm. kirjallinen työsopimus osapuolista ja työehdoista ja -oloista
 - Ehdot koskevat kaikkia tiloja koosta riippumatta (lukuun ottamatta alle 3 tuntia/viikko eli ns. lastenhoitotyötä koskeva poikkeus)
 - Koskee työntekijöitä, jotka ovat maatalousyrityksen palkkalistoilla
 - Ns. laskuttavien työntekijöiden osalta selvitys on kesken
- **Työntekijöiden turvallisuutta ja terveyttä koskeva direktiivi 89/391/ETY:** art. 5-12
 - ammatillisten riskien ehkäisy, tiedotus ja koulutus, uuden teknologian hyödyntäminen
- **Työntekijöiden työvälineiden turvallisuutta koskeva direktiivi 2009/104/EY:** artikkelit 3-9
 - Työvälineiden sopivuus ko. työhön
- Vuoteen 2025 mennessä komissio arvioi asetuksen (EU) N:o 492/2011 artiklan 7(1) (työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta) sisällyttämismahdollisuudet ehdollisuuteen.
 - EU:n jäsenvaltion ja ulkopuolisen jäsenvaltion työntekijän samanlainen kohtelu mm. palkan ja irtisanomisen ehtojen osalta

Keitä sosiaalinen ehdollisuus koskee?

- Kaikki maatilat, jotka saavat EU:n suoria tukia – ei vähimmäiskokorajaa
- Sosiaalista ehdollisuutta sovelletaan tuenhakijan maataloustoimintaan
 - Maataloustoiminnan rajaaminen on vielä selvityksessä
- Esimerkiksi kunnalliset lomittajat eivät kuulu sosiaalisen ehdollisuuden piiriin, koska he eivät ole maatilojen palkkalistoilla

Sosiaalinen ehdollisuus osana työsuojelutarkastuksia

- Työsuojelutarkastus tehdään olemassa olevien työsuojelutarkastusten käytäntöjen mukaisesti
- Maataloustukia koskevista säädöksistä ei tule säännöksiä tarkastusten sisällöstä, laajuudesta, määrästä tai tiheydestä.
- Valvojilta tämä vaatii tarkastuskohteen tunnistamisen maatilaksi ja raportoinnin mahdollisista rikkomuksista

→ Ei enempää tarkastuksia tiloille kuin nytkään

Rikkomuksista vähennyksiä tukiin

- Työsuojeluviranomaisten ilmoitettava 1.1.2025 alkaen tapahtuneista sosiaalisen ehdollisuuden rikkomuksista maksajavirastolle kerran vuodessa
 - Sellaisena, kuin työsuojeluviranomaiset ovat käyttäneet seuraamuksensa suuruutta määrittäessään
 - Voidaan käyttää mitä tahansa voimassa olevaa työoikeudellisten seuraamusten luokitusjärjestelmää, jota sovelletaan kansallisen lainsäädännön nojalla
 - Jos maksajavirasto ei saa riittävää tietoa sosiaalisen ehdollisuuden seuraamuksen määrittämiseksi, käytettävä alinta sosiaalisen ehdollisuuden seuraamusasteikon seuraamusta
- Maksajavirasto toimeenpanee tukiseuraamukset
 - Seuraamuksena noudattamatta jättämisen havaintovuoden eläin- ja /tai pinta-alaperusteisten EU-tukien vähennys vakavuuden, laajuuden, toistuvuuden/jatkuvuuden ja tahallisuuden mukaisesti 1- 100 %:n tukivähennyksenä
- Työsuojelulainsäädännön edellyttämät seuraamukset eivät esteenä samanaikaisille sosiaalisen ehdollisuuden tukivähennyksille

Sosiaalisen ehdollisuuden toimeenpanomallin muodostaminen vielä kesken

- Maataloustoiminnan määritelmä
- Seuraamustasot
- Raportointijärjestelmät
- Laki- ja asetusmuutokset
- Kuuleminen

Työturvallisuusvastuut pähkinäkuoressa – työkaluja toteuttamisen tueksi

Työturvallisuuskeskus

Kaikilla työpaikoilla on osaamista ja intoa jatkuvasti parantaa työturvallisuutta

Tuemme työpaikkojen työturvallisuus- ja työhyvinvointityötä

- Koulutusta, työkaluja
- Julkaisuja, videoita, animaatioita
- Viestintää
- Kehittämishankkeita
- Työnantaja- ja työntekijäkeskusjärjestöt hallinnoivat
- Työsuojeluhenkilörekisteri

ttk.fi – ttk.fi/koulutus

ttk.fi/uutiskirje

telma-lehti.fi

Työturvallisuuskeskus

tyoturvallisuus

Työturvallisuuskeskus

Työturvallisuuskeskus

Työturvallisuuskeskus

Toimintaamme ohjaa työmarkkinajärjestöjen yhteistyö

Työturvallisuuskeskuksen toimisto

Hallitus

AKAVA, EK, KiT, KT, SAK, STTK

Kuljetus- ja logistiikkaryhmä

- Autoliikenne
- Merenkulku
- Satamaoperointi
- Viestinvälitys ja logistiikka
- Ilmailuala
- Raideliikenne

Kuntaryhmä

- Kunta-ala
- Kirkon ala

Palveluryhmä

- Apteekkiala
- Henkilöstöpalvelut
- Hotelli-, matkailu- ja ravintolapalvelut
- ICT- ja viestintäala
- Kiinteistö-, puhdistus- ja siivouspalvelut
- Liike-elämää palveleva toiminta
- Rahoitus- ja vakuutuspalvelut
- Vähittäis- ja tukkukauppa
- Yksityinen opetusala
- Yksityiset neuvonta-, kulttuuri-, liikunta- ja viihdepalvelut
- Yksityiset sosiaali- ja terveyspalvelut

Teollisuusryhmä

- Autoala
- Elintarviketeollisuus
- Kemianteollisuus
- Kumiteollisuus ja autonrenkasala
- Maatalousala
- Metsäala
- Paperiteollisuus
- Puuteollisuus
- Rakennusalat
- Sähköalat
- Teknologia-alat
- Tekstiili- ja kenkäteollisuus
- Viestintäala

Työelämän päihdeasiantuntijat

- Elinkeinoelämän keskusliitto EK
- Kuntatyönantajat KT
- STTK
- Akava
- Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK
- A-klinikkasäätiö
- EHYT ry
- Valtion työmarkkinailaitos VTML

Sotergoasiantuntijaryhmä

- Sosiaali- ja terveysministeriö
- Opetushallitus
- Työsuojelurahasto
- Työterveyslaitos
- KT Kuntatyönantajat
- Hyvinvointiala HALI
- Julkisan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ry
- Tehy
- Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPer
- Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL

Maatalousalojen työalatoimikunnan kokoonpano

Jäsenet

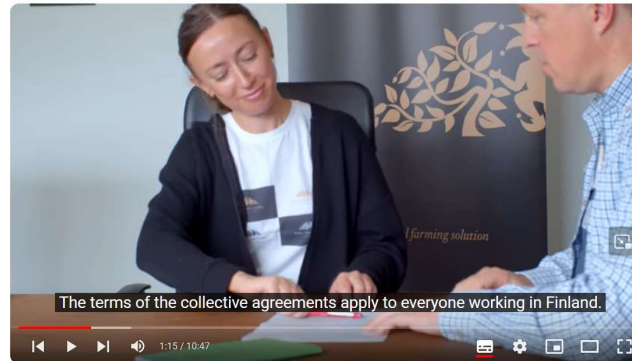
Minna Marttila, Maaseudun Työnantajaliitto
Kristel Nybondas, Maaseudun Työnantajaliitto
Jenni Rantanen, Maaseudun Työnantajaliitto

Työntekijöiden edustajat
Pentti Ekola, Ammattiliitto Pro
Jouni Salonen, Teollisuusliitto ry
Jukka-Pekka Hiltunen, Teollisuusliitto ry

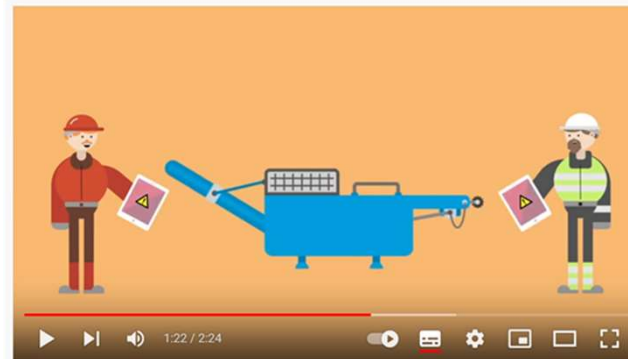
Asiantuntijajäsen
Mikko Rissanen, Sosiaali- ja terveysministeriö

Sihteeri

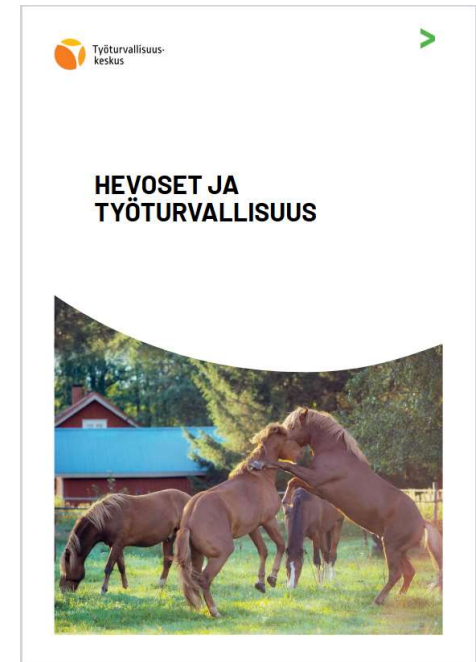
Päivi Sarmala, Työturvallisuuskeskus

Tervetuloa Suomen maataloilille töihin!

Koneturvallisuus - Koneen turvalaitteiden ohittaminen

paivi.sarmala@ttk.fi

Onko aiheellista olla huolissaan ?

Vuonna 2023 tapahtuneita kuolemia **16**, jotka ovat tapahtuneen työn kaltaisissa olosuhteissa. Näistä **yli puolet maataloudessa**:

- *Onnettomuus puunkaadossa*
- *Maastopalo ja housujen syttyminen*
- *Seosrehuvaunuun joutuminen*
- *Traktorin alle korjaustilanteessa*
- *Klapikoneen syöttölaitteeseen joutuminen*
- *Traktorin kauhan ja seinän väliin*
- *Putoaminen rakennustelineen pettäessä*
- *Puristuminen pyöröpaalin alle*
- *Sonni puski henkilön päin traktoria*

Lähde: OTKES

**Nuorin on alaikäinen...
vanhin lähes 80-vuotias**

Useita vakavia tapaturmia – maalararakentamisen työturvallisuudesta puutteita

11.10.2023 06:40:43 | [Aluehallintovirasto/Regionförvaltningsverket](#)

Maatiloilla eri puolella Suomea on sattunut viime aikoina useita vakavia työtapaturmia. "Vaikka maatilalla tehtäisi vain pienimuotoista remonttia, pitää työntekijöiden työturvallisuudesta huolehtia, muistuttaa ylitarkastaja Mikko Koivisto.

mikäli pääurakoitsija on nimettynä työmaalle, on maatilayrittäjällä kuitenkin rakennuttajan vastuu. Se sisältää myös työturvallisuusvelvoitteita.

..kun maatilaa pitävä yrittäjä ei omassa työskentelyssään huomioi työturvallisuuttaan, ei hän ymmärrä huomioida myöskään palkkaamansa työntekijän työturvallisuudesta, vaan toimii työsuojelulainsäädännön vastaisesti

Ensimmäinen varsinainen työturvallisuuslaki on vuodelta 1930...

- Nykyinen työturvallisuuslaki v.2002
 - Laaja huolehtimisvelvollisuus työntekijöiden turvallisuudesta ja terveydestä
 - [Laissa työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta \(44/2006\)](#) eli niin sanotussa valvontalaissa säädetään tarkemmin työsuojeluyhteistoiminnan järjestämisestä työpaikalla
- Työvälineiden turvallisuutta koskeva direktiivi 2009/104/EY artikkelit 3-9. [Käyttöasetus 2008/403](#)
Työvälineen käyttö tarkoittaa kaikkea työvälineeseen liittyvää toimintaa työssä, kuten työvälineen valintaa, asentamista, kuljetusta, käynnistämistä, pysäyttämistä, puhdistusta, käyttöä, huoltoa, korjausta, muuntamista ja tarkastamista.

Rakenteet ja resurssit kuntoon: Toimenpiteitä työpaikalla

- **Työsuojelun toimintaohjelma** <https://ttk.fi/julkaisu/mikrotyopaikka/#tyokirja>
 - **ja toimintasuunnitelma**
- Työsuojelutoiminnan organisointi
- Vastuut ja velvollisuudet
- Vaarojen tunnistaminen ja riskien arviointi
- Työterveyshuoltosopimus, työpaikkaselvitys, tth toimintasuunnitelma
- Perehdytys, työnopastus,
- Työn, työolojen ja työyhteisön turvallisuuden ja terveellisyyden jatkuva tarkkailu
- Tapaturmien ja ammattitautien, vaaratilanteiden tutkiminen, <https://ttk.fi/julkaisu/tapaturmatutka/>
- Varaudu, että kaikki osaa toimia (myös ulkopuoliset) mahdollisessa onnettomuustilanteissa

Huolehtimisvelvollisuuden toteuttaminen – Toimintaohjelma (TTurvL 9)

Toimintaohjelma turvallisuuden ja terveellisyyden edistämiseksi ja työntekijöiden työkyvyn ylläpitämiseksi

Toimintaohjelma koostaa ts-asiat ja tekee toiminnasta suunnitelmallista

– *'kaikki tietää missä ollaan ja mitä tavoitellaan'*

Tehtävä: Mistä toimintaohjelma löytyy...mitkä keskeiset painopistealueet

Toimintasuunnitelma: Mitä tehdään, milloin, kuka tekee?

Meidän arjessa tämä näkyy seuraavasti

Täytä alle työpaikan tiedot

Yritys/toimipaikka/toimipiste:

Työympäristön kuvaus:

(kuvaus työstä ja työoloista)

Työsuojelupäällikkönä meillä toimii:

Työsuojelun yhteistoiminnan kuvaus:

(vastuut ja velvoitteet, miten vaarat arvioidaan, työkykyä ylläpitävä toiminta, työsuojelukoulutus)

Työolojen seuranta

(millä mittareilla työoloja seurataan: sairauspoissaolot, tapaturmat, turvallisuushavainnot, työkyvyn ja työhyvinvoinnin seurantatiedot, työilmapiirikartoitukset, työhygieeniset mittaukset jne.)

Yhteistoiminta

Työpaikan
vaarat

Työterveys-
huolto

Perehdyttäminen

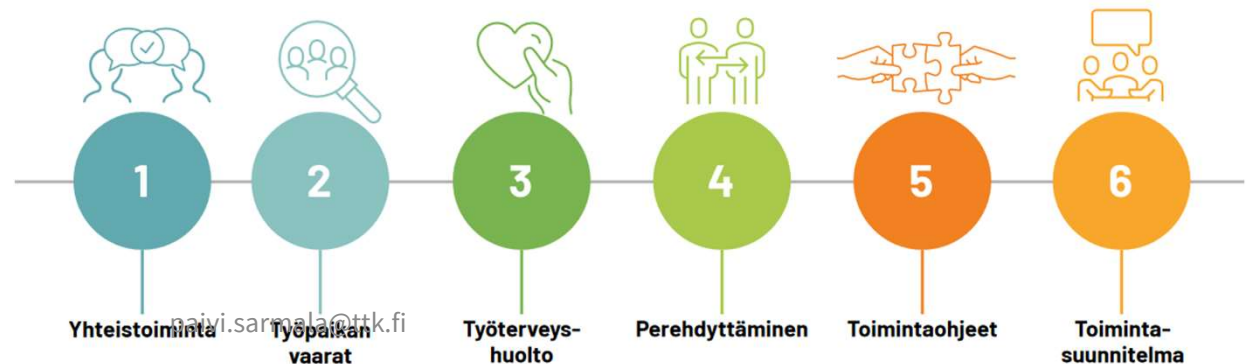
Toimintaohjeet

Toiminta-
suunnitelma

Työsuojelun toimintaohjelman sisältö

- kuvaus työympäristöstä ja sen kehittämistarpeista
- tieto työnantajan ja työntekijöiden työsuojelutehtävistä ja miten vastuut jakautuvat
- työsuojeluorganisaation esittely
- työterveyshuollon esittely sekä sen tehtävät työsuojelutoiminnassa
- kuvaus, miten työsuojeluasiat huomioidaan työpaikan jokapäiväisessä toiminnassa
- tieto työnantajan laatimista turvallisuusohjeista (esim. vaarallisten koneiden käyttöohjeet ja ohjeet väkivallan varalle, yötyöhön ja yksintyöskentelyyn, sisäinen liikenne, toiminta onnettomuustilanteissa, palosuojelu)
- selvitys työkykyä ylläpitävän toiminnan organisoimisesta

Työsuojelun yhteistoiminta

- yhteistoiminta on työntekijöiden ja työnantajan välistä vuorovaikutusta, jonka tavoitteena on työntekijöiden **osallistuminen, vaikuttaminen ja sitoutuminen työpaikan turvallisuutta ja terveellisyttä koskeviin ratkaisuihin**
- Työntekijöillä on oikeus tehdä ehdotuksia työnantajalle ja saada niihin palaute.

Työnantajan tulee huolehtia, että yhteistoiminnassa käsiteltävistä asioista tiedotetaan ja niitä käsitellään hyvissä ajoin ja asianmukaisesti

Työsuojelun yhteistoiminta perustuu lakiin

Työsuojelun yhteistoiminta työpaikoilla perustuu muun muassa seuraavaan lainsäädäntöön:

- [Työturvallisuuslaki \(738/2002\)](#) edellyttää, että työnantaja ja työntekijät **ylläpitävät ja parantavat yhteistyössä** työpaikan turvallisuutta ja terveellisyyttä.
- [Laissa työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistyöstä \(44/2006\)](#) eli niin sanotussa valvontalaissa säädetään tarkemmin työsuojeluyhteistoiminnan järjestämisestä työpaikalla, työsuojeluvaltuutetun ja työsuojelupäällikön tehtävistä sekä yhteistoiminnassa käsiteltävistä asioista.
- Maaseutuelinkeinojen työehtosopimuksessa <https://www.teollisuusliitto.fi/wp-content/uploads/2023/03/Maaseutuelinkeinojen-tyoehtosopimus-2023%E2%80%932025.pdf> voi olla tarkentavia määräyksiä yhteistoiminnan järjestämisestä

Työsuojeluvaalit kaudelle 2024-2028

Työturvallisuuskeskus Maatalousalojen
työalatoimikunta

Vaaliohjeet

1 (3)

Syyskuu 2019

Maatalousalojen työalatoimikunnan vaaliohjeet työsuojeluvaltuutettujen vaalien järjestämiseksi ja työsuojelun yhteistoiminnan organisoimiseksi työpaikalla

1. Yleistä

Maatalousalojen työalatoimikunnan vaaliohjeet 2019 perustuvat työsuojelun valvontalakiin sekä Maaseudun Työnantajaliiton ja Teollisuusliiton väliseen sopimukseen työsuojeluyhteistoinnista.

Em. sopimuksen mukaan osapuolet pitävät tarkoituksenmukaisena, että pienillä alle 10 työntekijän työpaikoilla työntekijät nimeävät keskuudestaan työsuojeluasiamiehen työpaikan työsuojeluyhteistyötä varten. Työsuojeluasiamiehen valinnassa voidaan käyttää näitä ohjeita.

<https://ttk.fi/tyosuojelun-yhteistoiminta/tyosuojeluvaalit/>

Työturvallisuus-
keskus

Työsuojeluvaalisovellus

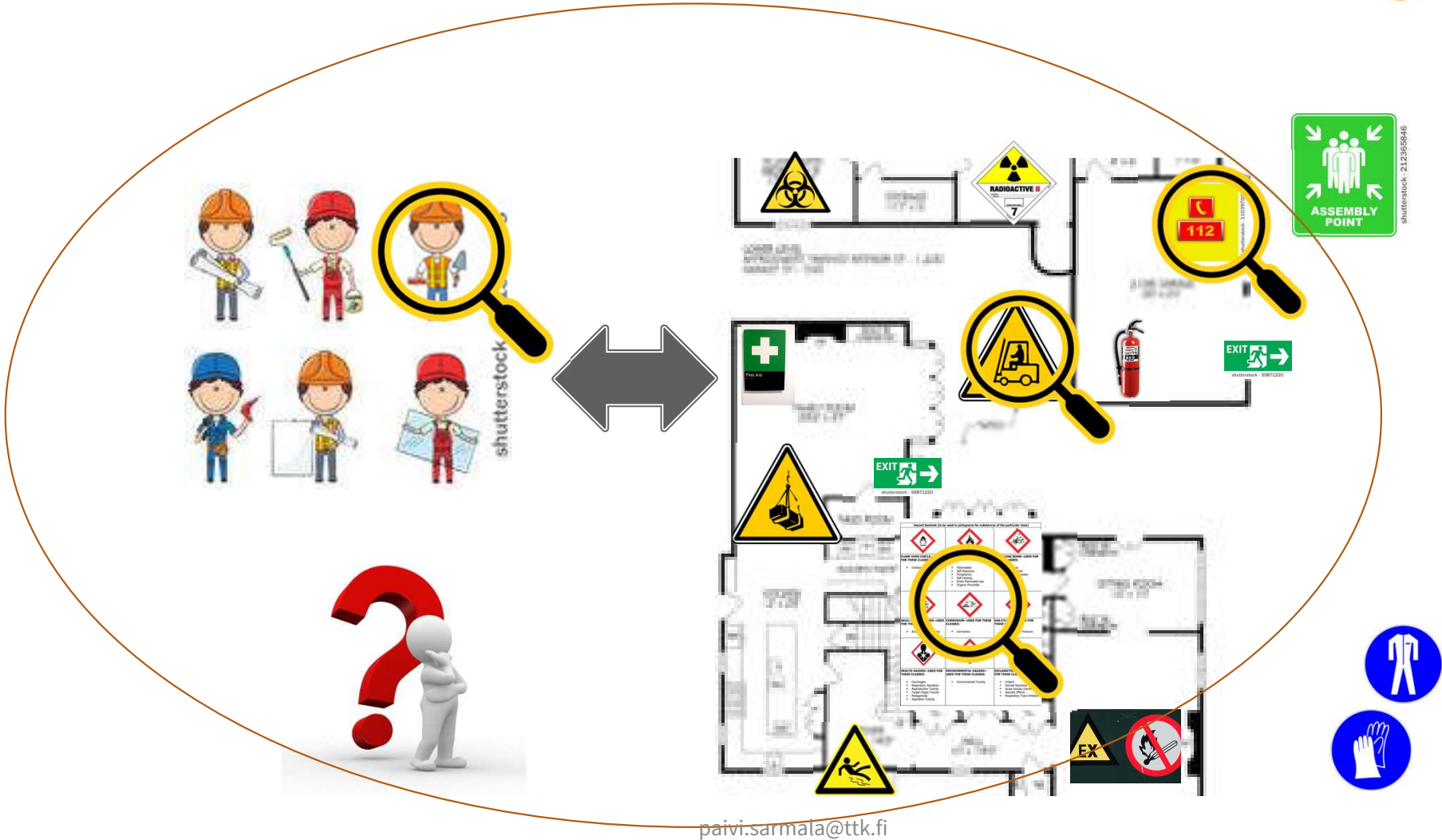
Sovellus on maksuton työkalu, jolla voi helposti toteuttaa työsuojeluvaalien sähköisen äänestyksen. Sovelluksen käyttäminen vaatii rekisteröitymisen ja palvelusopimuksen hyväksymisen.

Ota työsuojeluvaalisovellus käyttöön

Muistilista työsuojeluvaaleista

1. Työnantaja ja työntekijöiden edustajat sopivat valinnan järjestelyistä.
2. Vaali voidaan toteuttaa uurnavaalina, postivaalina tai sähköisenä äänestyksenä.
3. Työnantaja antaa vaalitoimikunnalle työsuhteessa olevista luettelon ja tilan vaalia varten.
4. Työntekijöiden edustajista muodostetaan vaalitoimikunta, joka hoitaa valinnan käytännön järjestelyt.
5. Valinta käynnistyy ehdokasasettelulla.
6. Valinnan tapoja ovat vaali äänestyksineen, vaalikokous tai sopuvaali.
7. Vaalitoimikunta ilmoittaa tuloksen.
8. Työnantaja ilmoittaa työsuojelun yhteistoimintahenkilöt Työturvallisuuskeskukseen.

Työpaikka-turvallinen ja terveellinen kaikille:
Suunnittele, valitse, toteuta, arvioi

Työntekijä perehdytetään ja ohjeistetaan toimimaan turvallisesti...mutta ensin pitää selvittää millaisille vaaroille voidaan altistua ja miten mahdollisilta riskeiltä voi suojautua...?

Onko tyypillisiä vaaroja/tilanteita, jotka voisivat jäädä huomioimatta ja perehdyttämättä?

Työkalu vaarojen tunnistamiseen ja riskien arviointiin

**Työturvallisuuskeskuksen
maksuton työkalu:**

TYÖTURVALLISUUSTUTKA

Työturvallisuustutka on sovellus, joka tukee työturvallisuus- ja terveysriskien arviointia työpaikalla. Työturvallisuustutkalla voi tunnistaa työn vaara- ja kuormitustekijät, arvioida riskien suuruuden, määrittää toimenpiteet ja arvioida jäljelle jäävät riskit.

<https://ttk.fi/julkaisu/tyoturvallisuustutka/#91b42f58>

Fysikaaliset

- Melu
- Tärinä
- Lämpöolot
- Säteilylähteet
- Valaistus

Kemialliset

- Mineraalipölyt
- Metallit ja niiden yhdisteet
- Orgaaniset pölyt
- Kaasut
- Orgaaniset yhdisteet
- Raskasmetallit ja liuotainaineet

Terveydelliset

- Fyysinen kuormittuminen
- Psykkinen kuormittuminen
- Ergonomia

Tapaturmavaarat

- Mekaaniset
- Rakenteelliset
- Liikkuvat koneen osat
- Putoavat esineet
- Kompastuminen
- Putoaminen
- Väkivalta

Biologiset

- Homeitiöt ja toksiinit
- Bakteerit
- Virukset

Työyhteisölliset

- Häirintä, epäasiallinen käyttäytyminen
- Väkivallan uhka
- Tiedonkulun puutteet
- Osaaminen
- Riskinotto

Yhteisen työpaikan vaarojen tunnistaminen

- Yhteinen työpaikka = samalla työpaikalla kaksi tai useampia toimijoita, joiden työ voi vaikuttaa toisten turvallisuuteen
- Pääasiallista määräysvaltaa käyttävä työnantaja vastaa siitä, että tiedonkulku toimii - yhteisillä pelisäännöillä jokainen voi tehdä työnsä turvallisesti
- Käy yhdessä ulkopuolisen toimijan kanssa työ läpi – mitä vaaroja, miten ennaltaehkäistään?

Ohjeistamattoman työn riskien arviointi

Työn turvallisuussuunnitelma (TTS)		
Työn turvallisuussuunnitelmalla (TTS) poistetaan turvallisen työnteon esteitä. Työnjohtajan vastuulla on, että suunnitelma tehdään yhdessä työntekijöiden kanssa jokaisesta alkavasta työmaan viikkosuunnitelmaan merkitystä tehtävästä sekä jokaisesta korkean riskin työvaiheesta erikseen ennen sen aloittamista . Aliurakoitsijan tekemän suunnitelman tarkastaa ja hyväksyy pää-toteuttajan työnjohtaja, jolle jää kopio suunnitelmasta. Tehtäväsuunnitelma tai muu vaarat käsittelevä suunnitelma voi korvata TTS:n.		
Projekti/ urakka	Työnumero	Päivämäärä
Työ, jota TTS koskee		Työn kesto
Työn vaaroille altistuvat:		Työn toteuttaa (yritys):
☐ Työryhmän työntekijät	☐ Työnjohto	
☐ Muut työntekijät, kolmas osapuoli	☐ Harjoittelijat, kesätyöntekijät tms.	
Mitä työssä tehdään? Kirjaa työn vaiheet järjestyksessä. Esim. aloita materiaalien tuomisesta ja päätä alueen siivoukseen.	Vaiheen vaarat Kirjoita vain numero alla olevasta taulukosta	Miten vaarat hallitaan? <u>Mieti tärkeysjärjestyksessä</u> poistetaan, korvataan vaarattommalla, rajataan altistumista, yleinen/tekninen suojaus, henkilösuojaus

Voit laatia vaikka oman vastaavan!

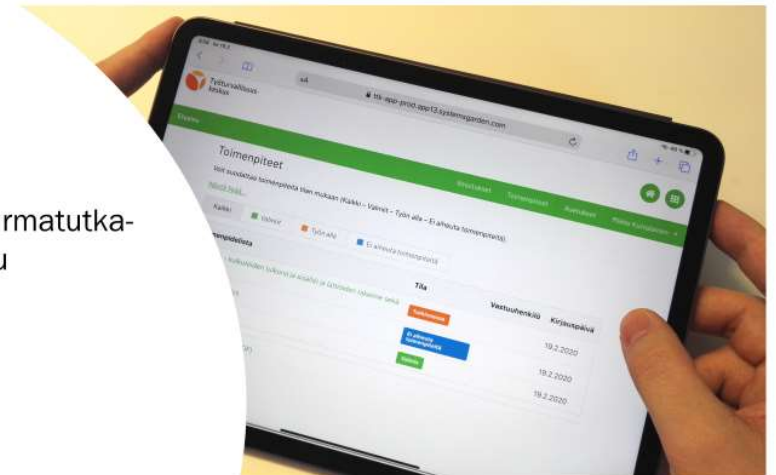
Työn vaarat (poimi vaaraa vastaava numero yllä olevaan taulukkoon)		Muut vaaratekijät
1. Melu	10. Putoaminen	19. Toiset urakoitsijat / yhteensovitus
2. Tärinä	11. Esineen putoaminen	20. Viestintä (esim. kielimuuri)
3. Sähköisku	12. Kompastuminen	21. Liikkuvat ajoneuvot, nosturit
4. Puutteellinen valaistus	13. Liukastuminen	22. Hankala sääolosuhde / lämpöolot
5. Lentävät hiukkaset, kipinät	14. Vaara-alueella työskentely	23. Ilman epäpuhtaudet; pöly, kaasu
6. Puristuminen	15. Käsien tehtävät siirrot	24. Home, bakteerit, asbesti, kreosootti
7. Viilto, leikkaantuminen, hiertymä	16. Kemikaalit	25. Työ tiellä tai tien penkalla
8. Takertuminen	17. Polttoaineet, palavat kaasut	26. Työ veden äärellä
9. Isku	18. Vuodot	27. Muu, mikä

<https://ttk.fi/wp-content/uploads/2022/04/Tyon-turvallisuussuunnitelma.pdf>

Selvitetään juurisyyt, jos jotain sattuu: Tapaturmien, ammattitautien ja vaaratilanteiden tutkiminen

- Kaikki vaaratilanteet, tapaturmat ja ammattitaudit tai- epäilyt tulee tutkia
- Selvitä juurisyyt ja tee toimintasuunnitelma, miten vastaavat voidaan jatkossa välttää
- Viesti tehokkaasti (kuka viestii, miten, milloin?)

Tapaturmatutka-työkalu

Turvallisuushavainnoilla lisätään tietämystä vaaroista

Turvallisuushavainnon keskeinen idea on ilmoittaa ja **korjata puutteet ennen kuin tapaturma sattuu.**

Ilmoitukset voivat koskea työssä kohdattua uhka- tai väkivaltatilannetta, **työtapaturmia, työssä sattunutta vaaratilannetta tai läheltä piti -tilannetta**, vaarallista työtapaa, työstä aiheutunutta terveydellistä oireilua, viallisia työvälineitä, koneita tai laitteita taikka ympäristölle työstä aiheutuvaa haittaa, esim. vuoto.

Huonosta ergonomiasta johtuvat oireilut –mitä aiemmin ilmoitetaan, sen helpompi korjata.

MIKÄ ON TAPATURMATUTKA?

- Järjestelmällinen tapa ilmoittaa, tutkia ja raportoida turvallisuushavainnot ja tapaturmat työpaikalla.
- Helppokäyttöinen ja maksuton työkalu, joka toimii internetselaimella.

https://ttk.fi/julkaisu/tapa_turmatutka/

Työvälineiden turvallisuus

Turvalaitteen ohittaminen - vastuut

<https://www.youtube.com/watch?v=JtGuug8fPuY&t=50s>

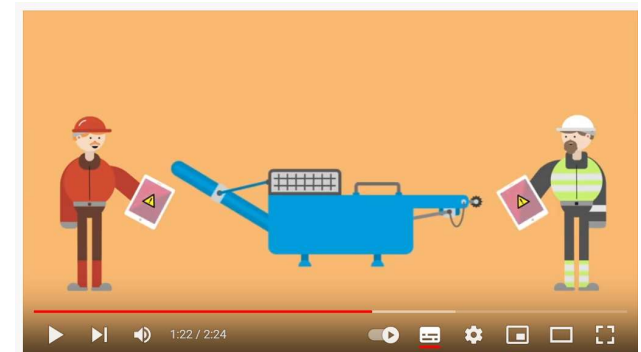
Tapaturmaesimerkki: häiriön
purku

Onnistu
telineturvallisuudessa

paivi.sarmala@ttk.fi

Koneturvallisuus - Koneen turvalaitteiden ohittaminen

Koneturvallisuus - Siivooja
puristui kuljettimen liikkuvie...

Häirintään puuttuminen

Työnantajan on puututtava terveyttä ja turvallisuutta vaarantavaan kohteluun

1. selvitettävä tapahtumien kulku asianosaisilta
2. noudatettava johdonmukaisia toimia ja ratkaisuja suhteessa työntekijöihinsä
3. tarkkailtava toimenpiteiden riittävyttä

(Työturvallisuuslaki 28 §, HE 59/2002)

TOIMINTAMALLIT

Kuormitusvaaka – ennaltaehkäise haitallinen kuormitus

Hyvä johtamisella voidaan ennaltaehkäistä haitallista työkuormitusta.

1. Tehtävänkuvani ja vastuuni ovat selkeät
2. Työssäni on sopivasti vaihtelua
3. Työaika riittää työtehtävieni suorittamiseen
4. Työaikani on ennakoitavissa ja joustaa tarvittaessa
5. Työympäristöni ja työvälineeni ovat turvallisia ja toimivia
6. Minulla on mahdollisuus tehdä työtäni häiriöttä
7. Työni vaatimukset ja osaamiseni ovat tasapainossa
8. Työssäni tarvittava tieto on hallittavissa ja helposti saatavilla
9. Voin vaikuttaa työhöni ja sen kehittämiseen
10. Yhteistyö ja vuorovaikutus työpaikalla tukevat työn tekemistä
11. Minua kohdellaan reilusti työpaikalla
12. Koen oloni fyysisesti ja henkisesti turvalliseksi työssä
13. Koen työssäni häirintää tai muuta epäasiallista kohtelua

paivi.sarmala@ttk.fi

<https://ttk.fi/kuormitusvaakavinkit/>

VOI HYVIN TYÖSSÄ

Opas työntekijälle ja esihenkilölle psykososiaalisen kuormituksen hallintaan

Uskallanko puuttua???

Kuva: matleena.korhonen. Kopiointi kielletty.

Puuttuminen on välittämistä!

Ois tauon paikka...

Työehtojen ja työturvallisuuslainsäädännön noudattamisen valvonta

Tarkastaja Henri Marjomaa

henri.marjomaa@avi.fi

Tarkastaja Teija Manninen

teija.manninen@avi.fi

Regional State
Administrative Agency
Occupational Safety and Health

“

Puh.

0295 016 620

www.tyosuojelu.fi

Aluehallintovirasto
Työsuojelu

Työehdot ja ulkomaalaisvalvonta

- Tarkastuksia tehdään ennalta ilmoittamatta, sovittuun ajankohtaan tai asiakirjatarkastuksina
- Tarkastaja valvoo että työnantaja noudattaa työlainsäädäntöä ja lakisääteisiä velvoitteita
- Tarkastuksista laaditaan tarkastuskertomus, jossa voidaan antaa toimintaohjeita tai kehoituksia jos puutteita havaitaan
- Ulkomaalaisvalvonnalla pyritään takamaan kaikille reilut työmarkkinat

“

**Työnantajalla on
lakisääteisiä
velvollisuuksia
työntekijöitä ja
viranomaisia
kohtaan**

Aluehallintovirasto
Työsuojelu

Työnantajan velvoitteet ja työntekijän oikeudet

- Palkka on työehtosopimuksen mukainen
- Työ- ja lepo aika on lain mukainen
- Työsopimukset ja kirjalliset sopimukset paikallisesta sopimuksesta on tehty. Huom. Työntekijän ymmärtämällä kielellä
- Työntekijöiden ohjeistus ja perehdytys, jota työntekijät ovat velvollisia noudattamaan
- Työnantajajärjestöille lähetetään tarkastuskertomukset tiedoksi, jos järjestäytyneen työnantajan toiminnassa on puutteita

“

**Varmista työntekijän
työnteko-oikeus
asiakirjasta ja ilmoita
palkkaamastasi
ulkomaalaisesta
työntekijästä TE-
toimistolle.**

Aluehallintovirasto
Työsuojelu

Työnantajan velvoitteet ja työntekijän oikeudet

- Lakisääteinen työterveyshuoltosopimus
- Tapaturma- ja ammattitautivakuutus
- Ilmoitusvelvollisuus ulkomaalaisesta työvoimasta ja velvollisuus varmistaa ulkomaalaisen työntekijän työnteko-oikeus

[Ulkomainen työntekijä - Työsuojelu.fi - Työsuojeluhallinto](#)

Tiedustelut työnteko-oikeudesta:

tto@migri.fi <https://migri.fi/todistus-tyonteko-oikeudesta>

“

**Työnantajan on
noudatettava
syrjinnänkieltoa
työhönotossa,
määritellessään
työsuhteen ehtoja
ja maksaessaan
palkkaa**

Aluehallintovirasto
Työsuojelu

Havaintoja tarkastuksilta

- Työnteon keskeiset ehdot:
 - Työsopimusta ei ole tehty kirjallisesti, kuten tes edellyttää eikä työntekijän ymmärtämällä kielellä
 - Työaika ilmaistu epäselvästi; rastitettu sekä keskimääräinen että vaihteleva työaika
 - Palkan määrää ei ole kirjattu lainkaan
 - sovellettava tes puuttuu

“

Työnantajan on järjestettävä työntekijöiden säännöllinen työaika ottaen huomioon määräykset päivittäisistä tauoista, vuorokausilevosta ja viikkolevosta.

Aluehallintovirasto
Työsuojelu

Havaintoja tarkastuksilta

- Työajan järjestäminen ja työaikakirjanpito
 - Työvuoroluettelossa suunniteltu 9 – 10 h työpäiviä ja yli 50 h työviikkoja – ei ole järjestetty tes:n mukaisesti
 - 40 h työviikko – työaika ei ole lyhennetty eikä suoritettu pekkaskorvausta
 - Työaikakirjanpitoa ei olla pidetty lainkaan
 - Työaikakirjanpitoa ei ole pidetty urakkatyön osalta
 - Ei ole eritelty su- ja ylityön korotusosia
 - Eritelty vain viikoittainen ylityö eli yli 40 h/viikossa menevät tunnit, ei vuorokautista
 - Ei olla tehty työaikasunnitelmaa eikä määritelty tasoittumisjaksoa

“

**Työnantajan on
työntekijän
pyydetessä
esitettävä
työaikakirjanpito ja
selvitys palkan
määräytymisen
perusteista**

Aluehallintovirasto
Työsuojelu

Havaintoja tarkastuksilta

- Työehtosopimuksen mukainen palkka
 - Yli- ja sunnuntaityökorvaukset sisällytetty tunti-/kuukausipalkkaan
 - Urakkahinta määritetty takautuvasti työntekijöiden työtulosten perusteella, työntekijät eivät ole tiedäneet, millä hinnalla tekevät urakkatyötä
 - Takuupalkkamääräystä ei ole noudatettu, vaan työntekijöiden tuntipalkka on jäänyt alle vaativuusryhmän mukaisen palkan
 - Ammattitaitolisää ei ole maksettu jo vuosia samalla tilalla työssä olleille
 - Palkkalaskelmassa könttäsomma 1 x euromäärä, ei ole eritelty, mistä koostuu

“

**Tavoitteena
kaikille
terveellinen ja
turvallinen työ**

Aluehallintovirasto
Työsuojelu

Työturvallisuuslainsäädäntö

- Työturvallisuuslaki (738/2002)
- Laki työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta (44/2006)
- Vna työpaikkojen turvallisuus- ja terveysvaatimuksista (577/2003)
- Vna työvälineiden turvallisesta käytöstä ja tarkastamisesta (403/2008)
- Vna käsin tehtävistä nostoista ja siirroista työssä (1409/1993)
- Vna terveystarkastuksista erityistä sairastumisen vaaraa aiheuttavissa töissä (1485/2001)
- Vna koneiden turvallisuudesta (400/2008) (koneasetus)
- Vna henkilönsuojainten valinnasta ja käytössä työssä (427/2021)
- Vna työntekijöiden suojelemisesta tärinästä aiheutuvilta vaaroilta (48/2005)
- Vna puunkorjuutyön turvallisuudesta (749/2001)
- Vna työntekijöiden suojelemiseksi biologisista tekijöistä aiheutuvilta vaaroilta (933/2017, asetusmuutos 747/2020)
- Sosiaali- ja terveysministeriön asetus biologisten tekijöiden luokituksesta 748/2020)
- Vna kemiallisista tekijöistä työssä (715/2001)
- Vna työhön liittyvän syöpävaaran torjunnasta (1267/2019)
- Sosiaali- ja terveysministeriön asetus syöpäsairauden vaaraa aiheuttavista tekijöistä (1273/2019)
- Laki syöpäsairauden vaaraa aiheuttaville aineille ja menetelmille ammatissaan altistuvien luettelosta ja rekisteristä (452/2020)

**Työn vaarojen tunnistaminen ja arviointi voi liittyä
maatilan riskien kartoitukseen.**

“

**Riskit, joita ei
ole tunnistettu
ovat suurimpia
riskejä**

Aluehallintovirasto
Työsuojelu

Havaintoja valtakunnallisesti maatalousaloilta

- Biologisten tekijöiden riskienarviointi
- Henkilönsuojainten valinta, hankinta tai käyttäminen
- Kemiallisten tekijöiden riskienarviointi
- Kemiallisten vaarojen hallinta
- Kemikaalien säilyttäminen, päällysmarkinnat ja kemikaaliluettelo
- Käyttöturvallisuustiedotteet
- Terveystarkastukset sairastumisenvaaraa aiheuttavassa työssä
- Työterveyshuolto: sopimus, työpaikkaselvitys ja toimintasuunnitelma

“

**Tapaturmavaarat
ovat ehkäistävissä
tunnistamisella,
toimenpiteillä ja
perehdyttämisellä**

Aluehallintovirasto
Työsuojelu

Havaintoja valtakunnallisesti maatalousaloilta

- Ensiapuvalmius
- Henkilöstötilat (wc, pukuhuone, ruokailu)
- Järjestys ja siisteys
- Nostot ja siirrot / fyysinen kuormitus
- Perehdytys
- Putoamisvaara
- Pääsy koneen vaara-alueelle
- Sähköturvallisuus
- Työvälineiden/koneiden turvallisuus: riskienarviointi, suojauspuutteet, melu
- Työmenetelmän turvallisuus

“

**Työnantajalla
on paljon
velvollisuuksia**

Aluehallintovirasto
Työsuojelu

Hoida ainakin nämä

- Arvioi työn, työpaikan ja liikkumisen turvallisuus ja tee tarvittavat korjaukset
- Kiinnitä huomioita biologisiin ja kemiallisiin tekijöihin arvioinnissa ja työympäristössä.
 - Merkinnät, suojaimet, käsien pesu, ruokailu
- Koneet ja laitteet: huollot, luvat, asianmukainen käyttötapa. Ei saa poistaa suojia tai ohittaa turvamekanismeja
- Perehdytä! Uudet ja vanhat, huomioiden vastaanottajan taso, kieli ja kulttuurierot. Varmista ymmärtäminen.
- Valvo, että suojaimet on paikallaan ja työtä tehdään, kuten on opastettu
- Toteuta työterveyshuollon toimenpidesuositukset.
- Muista kertoa vaaroista myös muille tilalla työtään tekeville -> pääasiallista määräysvaltaa käyttävän vastuu

Lisätietoa:

Työsuojelu.fi
Työsuojeluhallinnon verkkopalvelu

- Tilaa uutiskirjeemme:
www.tyosuojelu.fi/uutiskirje
- Seuraa meitä:
 - Facebookissa: [Työsuojeluhallinto](#)
 - Twitterissä: [@tervettatyota](#) ja [@tilaajavastuu](#)
 - LinkedInissä: [Aluehallintovirasto – Työsuojelu](#)
 - Instagramissa: [tyosuojelu](#)

Regional State
Administrative Agency
Occupational Safety and Health

Regional State
Administrative Agency
Occupational Safety and Health

Työturvallisuuskortti®

Mikä on Työturvallisuuskortti®-koulutus?

Miia Puukka 23.10.2023

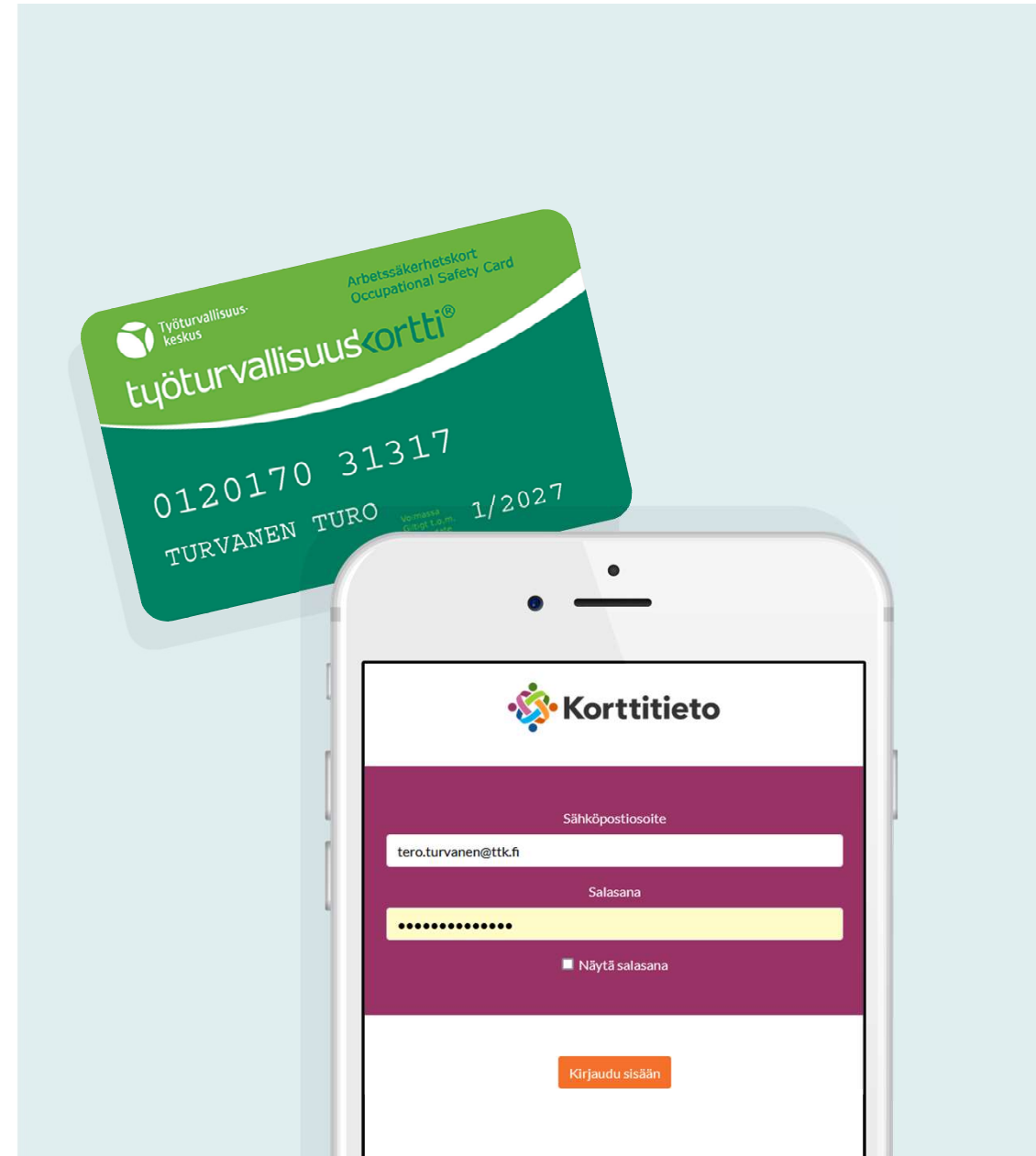
Työturvallisuuskortti -koulutus

Työturvallisuuskortti -koulutus parantaa työturvallisuutta työpaikoilla ja vähentää päällekkäistä koulutustarvetta yhteisillä työpaikoilla

Työturvallisuuskeskus ry hallinnoi ja kehittää koulutusta yhdessä edelläkävijäyritysten kanssa

Koulutus on suoritettu yli 2,5 miljoonaa kertaa ja voimassa olevia kortteja on noin 800 000

Koulutuksen hyväksytysti suorittaneelle myönnetään Työturvallisuuskortti

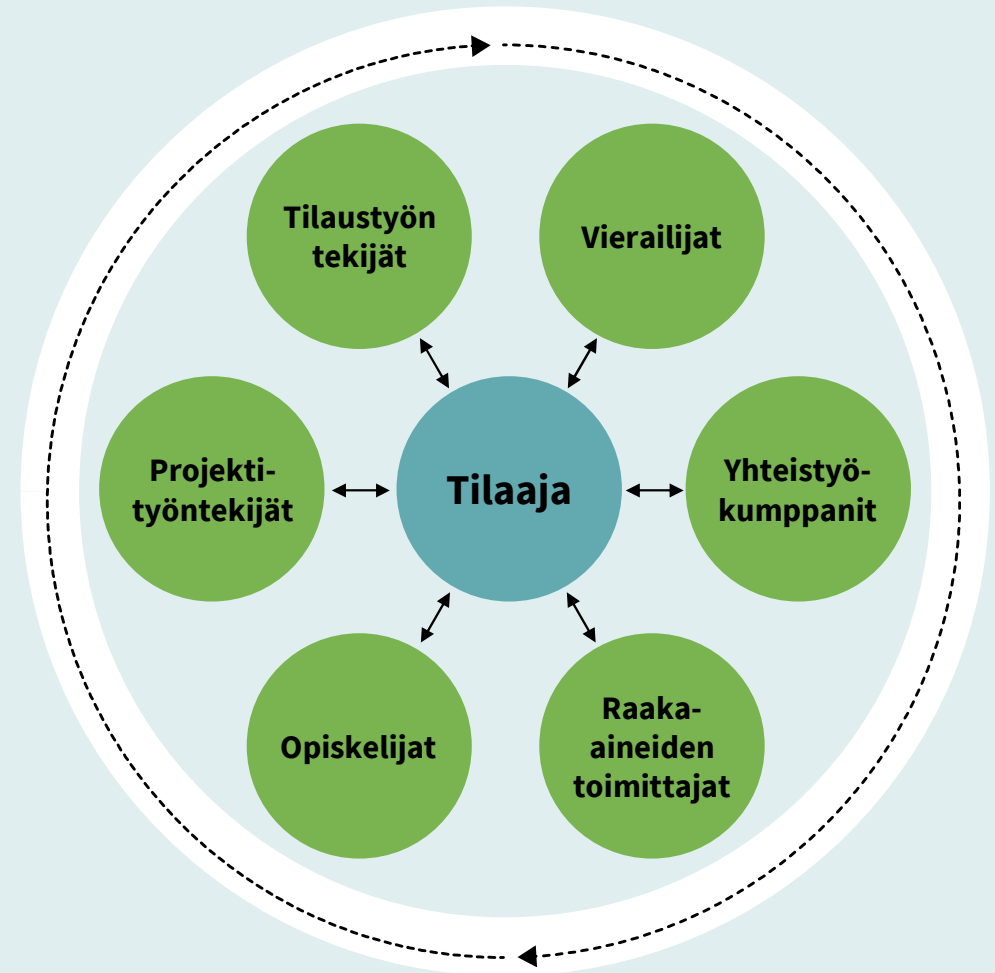
Työsuojelun yhteistoiminta ja työturvallisuuden suunnittelu

Tilaaja eli pääasiallista määräysvaltaa käyttävä työnantaja

- johtaa työturvallisuutta
- määrittelee periaatteet, joiden mukaisesti työpaikalla toimitaan;
- vastaa töiden turvallisesta yhteensovittamisesta; varmistaa tiedonkulun

Toimittaja voi olla esimerkiksi urakoitsija, palveluntuottaja tai itsenäinen työsuorittaja. Toimittaja

- perehdyttää ja opastaa työntekijänsä
- valvoo ja johtaa työtä
- osallistuu turvallisuusyhteistyöhön muiden työnantajien kanssa

Työturvallisuuskortti 2023

Peruskurssi 7 h + tentti

Kertauskurssi 4 h + tentti

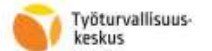
Materiaalit

Lähi, verkko, monimuoto, hybridi

Yleinen kurssi soveltuu kaikille aloille

Alakohtaiset materiaalit sekä
osaamisvaatimukset kurssinjohtajalle

→ Maatalousala tulossa

Kurssinjohtajan
tukimateriaali kehittyy
jatkuvasti

Oppimistavoitteet

Tietää yhteisen työpaikan työsuojelun ja – turvallisuuden periaatteet	Osaa tunnistaa työn vaara- ja kuormitustekijöitä	Ymmärtää turvallisen ja terveellisen työskentelyn periaatteet	Ymmärtää ihmisen toiminnan merkityksen työturvallisuudelle
1. Yhteisen työpaikan työsuojelutoimijoiden oikeudet ja velvollisuudet 2. Työsuojelun yhteistoiminta ja työturvallisuuden suunnittelu 3. Työnantajan ja työntekijän oikeudet ja velvollisuudet 4. Perehdytys, työnopastus ja vuorovaikutus	1. Työn vaara- ja kuormitustekijöiden tunnistaminen ja arviointi 2. Yleisimpien ja merkittävimpien vaaratekijöiden sisältö ja merkitys 3. Yleisimpien ja merkittävimpien kuormitustekijöiden sisältö ja merkitys 4. Vaaralliset kemikaalit ja altisteet	1. Nolla tapatunmaa –periaate ja tapaturmien syyt 2. Ennaltaehkäisy ja ennakointi 3. Turvallinen ja terveellinen työympäristö ja -olosuhteet 4. Vaaralliset, luvanvaraiset ja poikkeukselliset työtehtävät ja niiden suunnittelu	1. Yksilön oman toiminnan ja inhimillisten tekijöiden merkitys 2. Turvalliset työtavat (ml. ergonomia) ja välineet 3. Toiminta läheltä piti, työtapaturma- ja onnettomuustilanteissa 4. Työtapaturmien merkitys yksilön lähipiirille, työyhteisölle ja yhteiskunnalle

Kurssinjohtajaksi?

Koulutuksen järjestäjä

On Työturvallisuuskeskuksen sopimuskumppani (Y-tunnus)

Työturvallisuuskoulutus

Väh. 5pv työsuojelun perusteet alle 10v sitten suoritettu

Työkokemus yhteisellä työpaikalla

Väh. 5v

Aktiivinen työsuojelutoiminta

Väh. 2v työsuojeluvaltuutettuna tai -päällikkönä tai työsuojelun kehittämistehtävässä

Kouluttajakokemus

Käytännön kouluttajakokemusta (työ tai vapaa-aika)

<https://tyoturvallisuuskortti.fi/kurssinjohtajakoulutus/>

Hakemus → Kriteerien hyväksyntä → Kurssi 2pv → Hyviä kursseja!

Lisätietoja

Korttiryhmän asiantuntijat

kortti@ttk.fi

Ois tauon paikka...

NOLLA
tapaturmaa
maataloudessa

Melan työturvallisuustyö

Maatalous- ja puutarha-alojen työturvallisuus- ja verkostopäivä 26.10.2023

Anna-Riikka Pukari

Työturvallisuustyö Melassa

Maatalousyrittäjille sattuu paljon tapaturmia – toisaalta lähes puolet maatalousyrittäjistä selviää ilman tapaturmia koko työuransa ajan.

Tavoite:

Tapaturmien ja ammattitautien väheneminen ja työhyvinvoinnin edistäminen

Visio:

Nolla tapaturmaa maataloudessa

Tehdään maataloudesta yhdessä maailman turvallisin työ

Farmarin suojaintutkinto
Sinustakin suojainmestari!	Työturvallisuusneuvoja
Tuumaa työturvallisuutta	Työturvallisuuskortti
maatalousyrittäjälle
Virtuaalikokemus
Koe maatilan vaaroja turvallisesti	Fiksut farmivideot
Työturvallisuuskilpailu opiskelijoille	Julkaisut
Tietokortteja ja esitteitä
Viljelijän työkykymittari
Testaa oma työkykysi	Elokuvat ja videot
Klassikoita ja uutuuksia	Riskienhallinta
Ota työterveyshuolto-sovellus työkalukseksi

! Työturvallisuus = 95 % asennetta + 5 % tietotaitoa !

Uutuus: Työturvallisuuskortti maatalousyrittäjille

- Maksuton maatalousyrittäjille räätälöity työturvallisuuskorttikoulutus
- Antaa perustiedot työympäristön vaaroista ja työsuojelusta yhteisellä työpaikalla
- Koulutuksen hyväksytyn suorittamisen jälkeen Työturvallisuuskeskus myöntää viisi vuotta voimassa olevan henkilökohtaisen työturvallisuuskortin
- Koulutuksen järjestää Mela
 - ensimmäinen koulutus syksyllä 2023
- mela.fi/tyoturvallisuuskortti
- Tiedustelut tyhy@mela.fi
- Lisätietoa ja ilmoittautuminen mela.fi/tapahtumat

Viljelijän työkykymittari

- Maksuton maatalousyrittäjille räätälöity työkykytesti
- Vertaa työkykyäsi muihin maatalousyrittäjiin
 - voit verrata tuloksiasi muiden samaa ikää, sukupuolta ja tuotantosuuntaa edustavien maatalousyrittäjien tuloksiin
- Vastausten perusteella saat motivoivan palautteen ja vinkkejä sinun tilanteeseesi sopivista työkykyä tukevista palveluista
- Suomeksi ja ruotsiksi
- [Työkykymittarin demo](#)

Testaa työkykysi
Viljelijän työkykymittarilla

**tykymittari.
mela.fi**

Farmarin suojaintutkinto

Kannustava oppimisympäristö maatalouden suojaamista

- Ytimekkäitä tietoiskuja, monipuolisia tehtäviä, kokoavia testejä

Suunnattu kaikille maatalouden parissa työskenteleville, erityisesti maatalousyrittäjille ja alan opiskelijoille

- 7 osiota, yhden suorittaminen kestää noin 15 minuuttia. Tehtäviä saa ja kuuluu tehdä niin kauan, että tutkinnon saa suoritettua.
- Tutkinnon voi tehdä kerralla tai osissa.
- Tutkinnon suorittanut saa suojaindiplomin ja oikeuden käyttää suojainmestarin arvonimeä. Opiskelijoille haalarimerkki.

Monissa maatalousalan oppilaitoksissa kuuluu kurssivaatimukseen! Maksuton.

[Demo](#)

[mela.fi/
suojaintutkinto](https://mela.fi/suojaintutkinto)

Hengitys

Kuulo

Näkö

Jalat

Kädet

Pää

Työvaatetus

Tietokortit

Tiivistä tietoa maatalouden työturvallisuudesta

- Vinkkejä työturvallisuuden edistämiseen selkeässä ja visuaalisessa korttimuodossa
- Taustalla yleisimmät ja vakavimmat tapaturmat
- Perustuvat tutkittuun, uusimpaan tietoon
- Maksuttomia
- Tilaa tai lataa: mela.fi/tietokortit

Melan työturvallisuusneuvoja

- Neuvontaa työturvallisuuskysymyksissä
 - 029 435 2100
 - tyoturvallisuusneuvoja@mela.fi
- Voit laittaa myös videon tai kuvan ongelmanratkaisun avuksi
 - esim. haasteellinen työvaihe tai työtapa

Kysy esimerkiksi

- Turvallisista työtavoista ja työtapojen sujuvoittamisesta
- Suojautumisesta ja suojaamista
- Työtä helpottavista apuvälineistä
- Lasten turvallisuudesta
- Kuinka hallita riskejä tilalla

Työturvallisuus-
neuvoja mukana
myös VR-
kokemuksessa!

VR-kokemus

- Virtuaalikokemus maatalan vaaranpaikoista
– tehtävinä tikkaille kiipeäminen ja eläinten siirto
- Koetaan virtuaalilasit silmillä, työturvallisuusneuvoja opastaa
- Kokemus herättelee keskustelemaan työturvallisuudesta työturvallisuusneuvojan kanssa
- Osallistuja saa mukaan tietokortin
- Esittely tilaisuuksissa, näyttelyissä, hyvinvointipäivillä, koulutuksissa – **ympäri Suomen!**
- [VR-demo](#) (eng.)

Fiksut farmivideot -kilpailu

Kilpailuaika 1.9.–30.11.2023

Luonnonvara-alan AMK-opiskelija, osallistu videokilpailuumme!

Kuvaa meille max. 2 min pitkä oivaltava video maatalouden työturvallisuudesta.

Pääpalkintona on 3 000 euroa
ja kaksi 1 000 euron kunniamainintaa.

Kuinka voisit välttää
tapaturmia maataloudessa?

Miten työskentelet
fiksusti farmilla?

Sattuiko läheltä
piti -tilanne?

Katso osallistumisohjeet ja säännöt: mela.fi/fiksutfarmivideot

Melan työturvallisuuspalvelut kootusti – mela.fi/nollatapaturmaa

Seuraa meitä

[Melan Juureva joukko](#)

[@juurevajoukko](#)

[@melaviestinta](#)

[Apurahansaajien Mela](#)

[Juureva joukko -blogi](#)

[Maatalousyrittäjien eläkelaitos Mela](#)

Maatalous- ja puutarha-alojen työturvallisuus-
ja verkostopäivä, TTK, Kalasatama 26.10.2023

Kuvat: J.K.

Ulkoiset tukirangat alkutuotannon töissä

Erikoistutkija, MMT, dosentti Janne Karttunen ja
erikoistutkija, MML, Eur.Erg. Veli-Matti Tuure
etunimi.sukunimi@tts.fi

Kuka teki mitä, miksi ja miten?

- Tuki- ja liikuntaelinten (tule) sairaudet ja vaivat ovat yleisiä ruoan alkutuottajilla, kuten maatalous- ja puutarhayrittäjillä ja kalastajilla.
- Ulkoiset tukirangat eli eksoskeletoinit ovat puettavia fyysisen työn apuvälineitä, jotka tukevat tule:a.
- Passiivisissa tukirangoissa käytetään jousia, niveliä tai elastisia liinoja liikkeiden tukemiseen ja kuormituksen siirtoon esimerkiksi selästä alaraajoihin.
- TTS:ssä toteutetuissa hankkeissa selvitettiin passiivisten ulkoisten tukirankojen vaikutusta koettuun fyysiseen kuormittumiseen ruoan alkutuotannon töissä.
- 5 maatalous-/puutarhayrittäjää ja 5 rannikkokalastajaa testasivat sveitsiläistä Auxivo LiftSuit 2.0 -nostopukua (kaikki) ja ranskalaista ErgoSanté HAPO FRONT -yläraajatukea (vain yrittäjät).
- Hankkeet toteutettiin Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen työturvallisuusapurahalla ja Euroopan meri- ja kalatalousrahaston tuella.

Ulkoiset tukirangat alkutuotannon töissä, osa 1/3

Käyttökokemusten mukaan testatut passiiviset ulkoiset tukirangat vähentävät fyysistä kuormittumista, ovat miellyttäviä pitää ja soveltuvat – tietyin reunaehdoin – useisiin alan töihin.

Näitä töitä ovat mm. parsi- ja asemalypsy, rehujen ja kuivikkeiden käsittely, käsityökalujen käyttö, perunoiden kauppakunnostus, koneiden ja rakennusten painepesu, kivien keruu pellolta, pilkkeiden teko käsityövaltaisina menetelmin sekä hunajantuotannon ja rannikkokalastuksen eri työt.

Tukirankojen kanssa voi myös ajaa esimerkiksi traktorilla, pienkuormaimella ja trukilla.

Testaajien kokemat hyödyt: vähentää lihasten kuormittumista, tukee työasentoa, ohjaa oikeaan asentoon nostoissa ja parantaa tasapainoa.

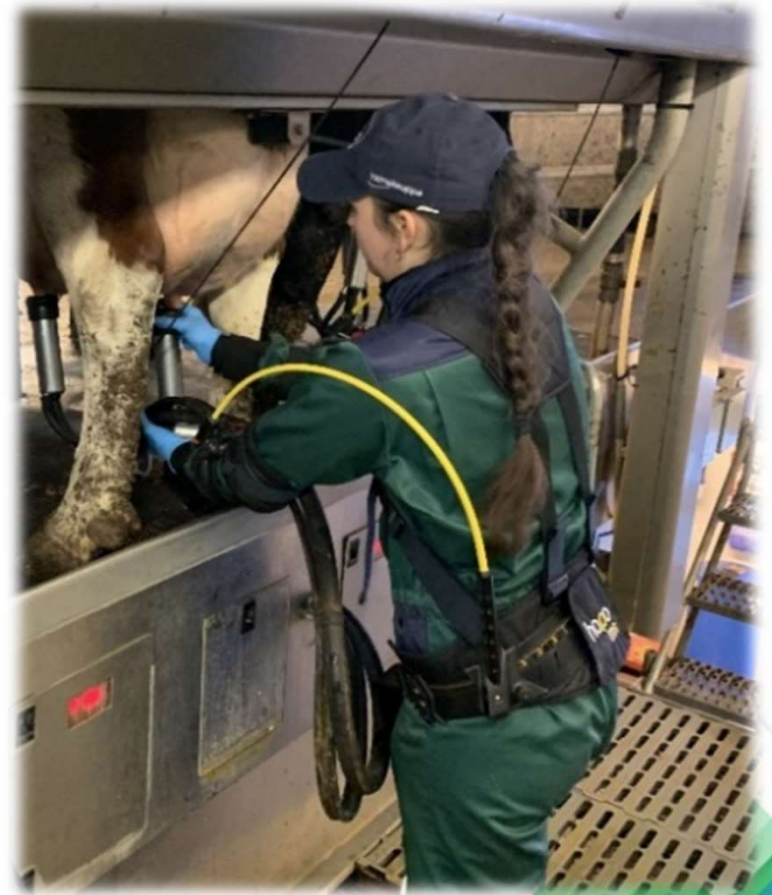
Ulkoiset tukirangat alkutuotannon töissä, osa 2/3

Tukirangat on säädettävä aina käyttäjän omien mittojen ja vaatetuksen mukaan. Myös tuen voimakkuus on säädettävä käyttäjän, työn luonteen ja tuen tarpeen mukaan. Siksi tukirankojen olisi hyvä olla henkilökohtaisia.

Tukirankojen käytössä todettiin myös rajoitteita ja tapaturma-vaaroja, joista osasta voi päästä eroon muuttamalla työtapaa. Esimerkiksi ahtaat kulkuväylät tai rakenteet, joihin tukirangasta voi jäädä kiinni, heikentävät tukirankojen käytettävyyttä. Lisäksi todettiin laite- ja työkohtaisia rajoitteita.

Käyttökokemusten mukaan tukirangat on ”tehty työn tekemiseen”. Tukirangan käyttöön tottuu nopeasti niin, ettei huomaakaan sen olevan päällä.

Käyttömotivaatiota lisää, jos työ, jossa tukirangasta koetaan olevan hyötyä, on yhtäjaksoinen ja pitkäkestoinen.

Ulkoiset tukirangat alkutuotannon töissä, osa 3/3

Testaajien arvioiden mukaan käyttökohteita voi löytyä lisää alan käsityövaltaisista töistä.

Tällaisia ovat mm. rakennus-, huolto-, korjaus- ja asennustyöt; laidunaitojen pystytys, siirto ja purku; pottitaimien istutus metsässä, raivaussahan tai -trimmerin käyttö; viikateniitto; taimien istutus sekä vihannesten ja hedelmien keruu avomaalla, tunnelissa ja kasvihuoneessa ja juuresten yms. kauppakunnostus.

Tämä on kuitenkin todennettava vielä käyttökokemuksilla, jotka voivat paljastaa myös uusia rajoitteita ja vaaroja.

TTS:n uunituore sähköinen julkaisu

Karttunen, J. ja Tuure, V.-M. 2023.
Ulkoiset tukirangat alkutuotannon töissä.
TTS:n julkaisuja 470: 1–24.

Saat julkaisun pdf:n, kun lähetät sähköpostia janne.karttunen@tts.fi tai kirjoitat oman sähköpostiosoitteesi listaan TTS:n standilla.

Julkaisu tulee verkkoon TTS:n uusille kotisivuille, jotka julkaistaan pian.

"Passiiviset ulkoiset tukirangat soveltuvat useiden alkutuotannon töiden fyysisen kuormituksen keventämiseen."

Työterveyslaitos

Työterveyslaitos ja maatalous

Jukka Mäittälä, kehittämispäällikkö

Työterveyslaitos, Mytky

Hyvinvointia työstä

Työterveyslaitos

GLOBAALIT HAASTEET

DIGITALISAATIO

ILMASTOKRIISI

VASTUULLISUUS

HYVINVOINNIN VAARANTAJAT

- VÄESTÖRAKENTEEN EPÄTASAPAINO
- TYÖVOIMAN SAATAVUUS
- POLARISAATIO
- KESTÄVYYSVAJE

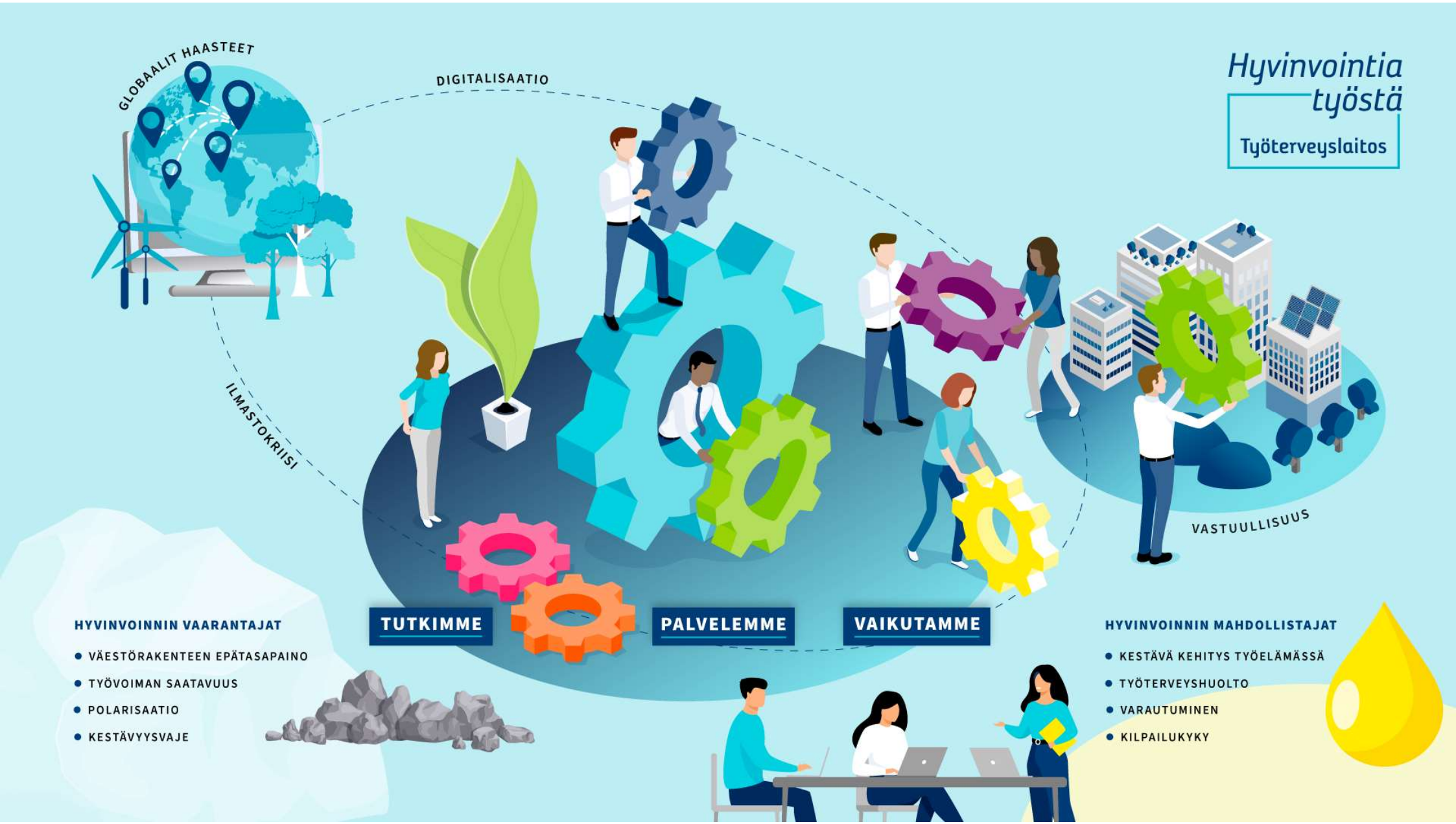
TUTKIMME

PALVELEMME

VAIKUTAMME

HYVINVOINNIN MAHDOLLISTAJAT

- KESTÄVÄ KEHITYS TYÖELÄMÄSSÄ
- TYÖTERVEYSHUOLTO
- VARAUTUMINEN
- KILPAILUKYKY

Työterveyslaitos tutkii, kehittää, palvelee ja kouluttaa

- Työterveyslaitos toimii ja vaikuttaa pääosin välittäjäorganisaatioiden kautta:
 - ✓ työterveyshuolto
 - ✓ neuvontapalvelut
 - ✓ työsuojelu
 - ✓ koulutus (ammatilliset opinnot, korkeakoulut)
 - ✓ kuntoutus
 - ✓ somettajat
- Myös suoraan maatalousalan yrittäjiin ja työntekijöihin kohdistuvaa toimintaa
 - ✓ maatalousnäyttelyt, hankkeet, koulutukset, kuntoutuskurssit, yms.
 - ✓ tilakäynnit

Työkaluja Työterveyslaitoksen verkkopalvelussa

Mielenterveyden työkalupakki

Näkökulmia ja ratkaisuja mielen hyvinvointia tukevan työkalutuuin rakentamiseen.

Maksuttomia työkaluja ja materiaaleja:

- ▶ esihenkilötyön kehittämiseen
- ▶ muutostilanteisiin työyhteisössä
- ▶ organisaation palautumiskäytäntöjen arviointiin
- ▶ oman työhyvinvoinnin tilannekuvan muodostamiseen

ja moneen muuhun tilanteeseen!

Tartu toimeen jo ennen kuin ongelmia ilmenee

Työkaluja ja materiaaleja voi hyödyntää yksitellen tai ottaa ne laajemmin käyttöön pitkäjänteiseen työyhteisön tukemiseen.

TESTAA MIKÄ TYÖKALU SOPII JUURI TEILLE

Työterveyslaitos

FI

Hae

Valikko

ETUSIVU / OPPIMATERIAALIT / RESILIENSSI JA JATKUVUUDENHALLINTA

Johtaminen ja osallistumisen varmistaminen

Yhteistyö ja kumppanuudet

Varautuminen ja jatkuvuudenhallinta

KUJA-malli

Työkalupakki

Resilienssi ja jatkuvuudenhallinta

Muutosvoimat Koronasta digitalisaatioon vaikuttavat kaikkialla arjessamme. Ne luovat uudenlaista epävarmuutta ja uusia haavoittuvuuksia. Samalla olemme tulleet entistä riippuvaisemmiksi toisistamme ja monista itsestään selvinä pitämistämme asioista kuten sähköstä, vedestä ja aina käsillä olevasta internetistä.

WEBINAARI

OPI VERKOSSA -webinaarisarja: Organisaation resilienssin ylläpitäminen jatkuvan muutoksen keskellä

Opi verkossa -webinaarisarja käsittelee joka kuukausi työhyvinvoinnin ja työturvallisuuden eri aiheita asiantuntijoidemme johdolla. Tällä kerralla 13.12. klo 9.00 - 9.45 webinaarin aiheena on organisaation resilienssin ylläpitäminen jatkuvan muutoksen keskellä. Webinaarin tallenne on tilattavissa maksuttomasti jälkikäteen. Lähetämme kaikille webinaariin ilmoittautuneille sähköpostitse linkin, josta pääsee tilaamaan tallenteen.

Työn ja terveyden oma-arviointipalvelu

ttl.fi/oma-arvio

- Työn ja terveyden oma-arviointipalvelu koostuu kyselystä ja palautteista.
- Kyselyssä vastaaja arvioi omaa työtään, työympäristöään, työmenetelmiään, terveyskäyttäytymistään ja suojautumistaan työn vaaroja vastaan.
- Oma-arvioissa kysytään myös henkilökohtaisesta hyvinvoinnista ja jaksamisesta.
- Vastattuaan kysymyksiin vastaaja saa palautteen antamaansa sähköpostiin.
- Palaute sisältää tietoja ja ohjeita niistä toimenpiteistä, joiden perusteella kukin vastaaja voi vaikuttaa myönteisesti omaan työympäristöönsä ja terveyskäyttäytymiseensä.
- Työn ja terveyden oma-arviointipalvelu on tarkoitettu pienyrittäjille ja erityisesti maaseudun- ja maatalousyrittäjille.
- Palvelu löytyy ttl.fi/oma-arvio, ja sitä voi käyttää erityyppisillä mobiililaitteilla.

Koulutusta

Työterveyslaitos

Terveydellisen merkityksen ja työkykymerkityksen arviointi -verkkovalmennus

Tämän verkkovalmennuksen avulla nostat terveydellisen merkityksen ja työkykymerkityksen arviointiin liittyvän arviointiosaamisesi uudelle tasolle. Tule mukaan ja hanki valmennuksen avulla valmiuksia vaikuttavaan työterveysyhteistyöhön! Valmennus soveltuu työterveyshuollossa työskenteleville.

Työterveyslaitos

Kemikaalit työssä -verkkovalmennus

Kemikaaliturvallisuuden kulmakivi työpaikalla on johdon ja työntekijöiden riittävä osaaminen. Kemikaalitiedon määrä lisääntyy kaiken aikaa, ja sen tulkitseminen muuttuu yhä monimutkaisemmaksi.

Työterveyslaitos

TTL SUOJAINASIAANTUNTIJA® - verkkokoulutusohjelma

Suojainten käyttö on yksi keino torjua työtapaturmia ja ehkäistä työperäisiä sairauksia. Työturvallisuuslaki velvoittaa työnantajaa antamaan työntekijöiden käyttöön henkilönsuojaimet sekä opastamaan, ohjaamaan ja valvomaan niiden käyttöä.

Malliratkaisut

- Riskienhallinnan malliratkaisut auttavat löytämään oikeat keinot hallita työympäristöriskejä.
- Malliratkaisut ovat käytännönläheisiä ja toimivat tiedonlähteinä eri kokoisilla työpaikoilla.
- Malliratkaisuja on sekä toimialakohtaisesti että yleisesti työn vaarojen varten esim.

Lintuinfluenssariskin hallinta viljankorjuussa ja -käsittelyssä

Suojautuminen lintuinfluenssaan sairastuneiden tuotantoeläinten hoidossa

Suojautumisohe turkiseläinten lopetukseen

Lintuinfluenssariskin hallinta viljankorjuussa ja -käsittelyssä

Viljankorjuussa ja -käsittelyssä sekä olkien paalaustyössä voi viljan ja olkien pölyn mukana olla lintuinfluenssavirusta. Virus säilyy hyvin syksyisissä olosuhteissa. Pölyn pääsemistä nenään, silmiin tai suuhun tulee välttää.

Pelloilla ja luonnossa saatetaan kohdata myös kuolleita pölyä koskeja paljain käsin.

Suojautuminen lintuinfluenssaan sairastuneiden tuotantoeläinten hoidossa

Ohje on tarkoitettu eläinten ruokintaan ja muuhun hoitoon, kun eläimillä on todettu tai epäilty virustartunta, joka voi aiheuttaa ihmisille vakavan sairauden. Tuotantoeläimillä tarkoitetaan tässä ohjeessa muun muassa turkiseläimiä ja siipikarjaa. Tämä ohje keskittyy tartunnan torjuntaan sairastuneista eläimistä ihmisiin.

- Malliratkaisuja maatalousalalle

Eläinten hoito ja maatalous

[Suojaudu tartunnoilta eläintiloissa.](#)

[Peseydy poistuessasi eläintiloista.](#)

[Malliratkaisu: Suojautuminen pölyltä ja mikrobeilta sikalassa](#)

[Control approach: Protection against dust and microbes in piggeries and while handling pigs](#)

[Инструкция: Защита от пыли и микробов в свинарнике и при работе со свиньями](#)

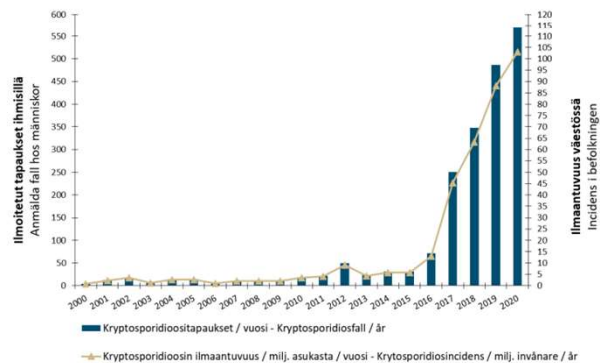

Työperäiset zoonoosit

Zoonoosikeskus

Kryptosporidioositapaukset ihmisillä

Kryptosporidiosfall hos människor

Työterveyslaitos

TYÖTURVALLISUUSOHJE KRYPTOSPORIDIOOSIN TORJUNTAAN

Tärkeää on omaksua asenne, että kaikki eläimet voivat olla jonkin tarttuvan taudin tai ongelmamikrobin kantajia ja mahdolliseen tartuntavaaraan on varauduttava. *Cryptosporidium*-alkueläin aiheuttaa suolistotulehdusta (kryptosporidioosia) sekä ihmisessä että eläimissä. Taudin yleistyminen vasikoilla on työperäinen riskitekijä lypsykarjatilastoilla ja vasikkakasvattamoissa. Tästä työturvallisuusohjeesta löytyy torjuntakeinoja tartunnan ehkäisemiseen.

LYHYT TOIMINTAOHJE

Ennen eläintiloihin menoa

- Älä mene eläintiloihin siviilivaatteissa vaan pue työasu ja päähine
- Vaihda kengät
- Pue suojakäsineet ennen kuin kosket eläinten eritteisiin ja lantaan
- Suojaa suu, silmät ja kasvot roiskeilta
- Käytä hengityksensuojainta pölyisissä tiloissa ja terveydelle haitallisten nesteiden roiskussa ilmaan

Eläintiloissa työskentelyn jälkeen

- Pese kengät
- Laita kertakäyttöiset suojaimet roski
- Riisu työasu
- Peseydy vähintään käsin pesulla
- Pue puhtaat vaatteet ja kengät ylle

Työturvallisuusohje kryptosporidioosin torjuntaan on tuotettu Maatilatalouden kehittämissrahaston (MMM) rahoittamassa tutkimushankkeessa "Kryptosporidioosi – nouseva zoonoosiuhka nautakarjoissa (KRYPTO)".

MRSA:lta suojautuminen sikaloissa

Miten suojautua pölyltä ja mikrobeilta sikalassa? Tutustu Työterveyslaitoksen ohjeeseen.

Työterveyslaitos

Malliratkaisu

Suojautuminen pölyltä ja mikrobeilta sikalassa ja sikoja käsiteltäessä

MRSA on yleistynyt tuotantosioilla Suomessa. Tämän vuoksi sikoja työksensä käsittelevien henkilöiden on suojauduttava tartunnalta. MRSA-torjuntaohjeet suojaavat työntekijöitä myös muilta työympäristössä esiintyviltä mikrobitalunnoilta ja sikaloissa esiintyvältä pölyltä. Ohje sisältää yhdeksän perusasiaa MRSA-tartuntojen ehkäisystä.

Tartunnan voi saada koskettamalla sikaa tai pölyisiä pintoja tai hengittämällä pölyistä ilmaa tilassa, jossa on sikoja.

Perustietoa MRSA:sta

MRSA-bakteeria (metisilliiniresistentti *Staphylococcus aureus*) voi esiintyä ohimenevästi ihmisten iholla ja nenässä ilman että se aiheuttaa oireita. Tällainen henkilö on bakteerin oireeton kantaja. Jos MRSA-bakteeri pääsee haavaan tai rikkoontuneelle iholle, se voi aiheuttaa paikallisen ihotulehduksen tai paiseen. Vakavia infektoita kuten leikkaushaavainfektioita MRSA aiheuttaa tavallisimmin sairaalapotilaille. Monet antibiootit eivät tehoa MRSA:han, mikä vaikeuttaa MRSA-infektioiden hoitoa.

Maataloustyö

Aistittuminen

Maataloustyössä esiintyy useita tekijöitä, jotka voivat aiheuttaa tervetsevyyttä. Tuotantosauha vaikuttaa tervetsevyyden esiintymiseen; kotieläinlolla ja kasvinviljelylläla varusteet poikkeavat toisistaan.

Kotieläintiloin merkittävimpinä ilman epäpuhtauksia ovat eläinten hilse, eläinperäiset mikrobit, varuste-punkit, ruhópölyt ja homeet. Lisäksi työssä käsitellään säännöllisesti mm. desinfiointi- ja pesuaineita.

Kasvinviljelytiloilla tyypillisiä aistituksia ovat kaveriperaiset pölyt ja homeet, maaperän mikrobit, kasvin-souajouneet ja varusteapunkit.

Maatalouden tuotantololissa, kuten eläin-souissa, hietesäiliöissä ja -vaunuissa sekä rehkuolosuoi- na esiintyy merkittävästi määrin haitallisia kasveja, kuten monenlaisia, rikkipölyä, hiilhioksidia ja dieselpölykaasuja.

Kaluston korjaus- ja huoltotöissä työntekijä voi altistua öljylle, liuottimeille sekä haitsaavuuille.

Ihosa ravittava tekijä on runsas pesuaineiden käyttö, mikä ja ikäinen työ ja työstä suojasuojukset.

Maataloustyö voi myös olla fyysisesti kuormittavaa ja melusta. Maataloustyössä tapaturmavaraa voi olla useita työllä ja -menetelmiä sekä tuotanto-eläimet. Lisäksi työssä korostuvat vuosikellon mukaan toistuvat urakallousohjelmat, jotka voivat heikentää luonnonvoimien alustuen.

Terveystilat

Ästma ja allerginen nuha voivat kehittyä altistumista organisille pölyille (eläinten hilse, jauho-, heinäpöly), homeille ja varusteapunkille. Muistaen kasvien kaitseksien hengitysyöhykkeille nousta maaperän mikrobitapölyä, jotka voivat aiheuttaa tai pahentaa tervetsevyyttä.

Lietetie vapautuvat haitalliset kaasut voivat aiheuttaa voimakkaat hengitysteyden ärsyyntö- reit. ärsytystä ja rauhinnallista myrkytösten.

© Työterveyslaitos 2023 | 030 4741 | ttl.fi

- Työterveyslaitos

Hitsaajien pääasiallisia aluetyöhykkeelle pääsevät kaasut metallin lämpöhajoamisen yhteydessä. Huurut ovat monimutkaisia koostumus riippuu hitsaustavasta ja sen koostumuksesta.

- Työterveyslaitos

Puutoimialojen, kuten saha-, levy- ja puusepänteollisuuden työntekijät ovat tyypillisiä puupölyille altistuvia henkilöitä. Altistumista esiintyy myös mm. rakennusallalla sekä massa- ja paperiteollisuudessa. Valtaosa altistuneista käsittelee työssään useasta eri puulajista lähtöisin olevia pölyjä. Näin ollen suurin osa puunjalostus- ja puuteollisuuden työntekijöistä altistuu pölyille.

Vaaraluokitus Skin Corr 1A, 1B ja 1C:
Ihosityövyttävyys, luokat 1A-1C

Vaaralauseke H314:
Voimakkaasti ihoa syövyttävää ja
silmiiä vaurioittavaa

Vaaraaluokitus Ox Liq 1, Ox Gas 1:
Hapettavuus, luokka 1

Vaaraalauseke H271:
Aiheuttaa tulipalo- tai räjähdys-
vaaran; voimakkaasti hapettava.

Toimialakohtaista tietoa verkkopalvelussa

ttl.fi/maatalous

Työterveyslaitos

[Teemat](#)[Tutkimus](#)[Palvelut](#)[Koulutus](#)[Tietoa meistä](#)[Valikko](#) [FI](#) [Haku](#)[Työhyvinvointi ja työkyky](#)[Työterveys](#)[Työturvallisuus](#)[Työelämän muutos](#)[Osaaminen ja oppiminen](#)[ETUSIVU](#) / [TEEMAT](#) / [TYÖTERVEYS](#) / [MAATALOUSALAN TYÖTERVEYSHUOLTO](#)[+ Ammattitaudit](#)[Laivaväen lääkärintarkastukset](#)[+ Maantieliikenne](#)[- Maatalousalan työterveyshuolto](#)[Lomakkeet ja mallit](#)[Maatalousalan työterveyspalvelujen
ydinsisältö](#)[Maatalousyrittäjien työterveyshuollon
keskusyksikkö \(Mytky\)](#)[Työn ja terveyden oma-arviointipalvelu](#)[+ Pandemiat ja epidemiat](#)[+ Rakennusalan ammattikohtaiset
työpaikkaselvitykset \(RATS\)](#)

Maatalousalan työterveyshuolto

Työterveyshuolto tukee maatalousyrittäjää työhyvinvoinnin kehittämisessä sekä työperäisten vaarojen ehkäisyssä. Yrittäjälle työterveyshuollon ostaminen on vapaaehtoista, mutta suositeltavaa. Työnantajana toimiessaan yrittäjällä on velvollisuus järjestää työterveyspalvelut työntekijöilleen.

Maatalousnäyttelyissä yhteisosastolla eri kokoonpanoilla

- Mukana suurimmissa näyttelyissä: Farmari, KoneAgria, Okra ja Maatalouskonemessut
- Yhteisosastolla mm. Luonnonvarakeskus (Luke), Työturvallisuuskeskus (TTK), Aluehallintovirasto (AVI)
- Teemoina mm.
 - Työterveyshuolto
 - Työsuojelu
 - Altisteet
 - Henkilönsuojaus
 - Riskin arviointi
 - Työhyvinvoinnin johtaminen

Maatilakäyntejä - työhygieenisiä mittauksia ja hengityksensuojainten esittelyä

- win-win-toimintaa, tiedon ja kokemusten vaihtamista
- tukea tutkimuksille ja havainnoille sekä yrittäjälle tietoa olosuhteista ja suojaamista

©TYÖTERVEYSLAITOS

**Tapausesimerkki:
Ärsytysastma – ammattitauti myös
maataloudessa**

▼ FI

Hae

Työlääketiede ja työkyky

Olemme Suomen johtava asiantuntija ammattitautien ja työperäisten sairauksien diagnostiikassa. Teemme lisäksi luotettavia työkyvyn arviointitutkimuksia ja toimintakyvyn arviointeja. Tutustu tarkemmin palveluihimme alla olevista linkeistä ja ota meihin yhteyttä!

Työterveyslaitos

▼ FI

Hae

Valikko

ETUSIVU / TEEMAT / TYÖTERVEYS / TYÖPERÄISTEN SAIRAUKSIEN REKISTERI

+ Ammattitaudit

Laivaväen lääkärintarkastukset

+ Maantiiliikenne

+ Maatalousalan työterveyshuolto

+ Pandemiat ja epidemiat

+ Rakennusalan ammattikohtaiset työpaikkaselvitykset (RATS)

Työperäisten sairauksien rekisteri

Työperäisten sairauksien rekisteriin (TPSR) kirjataan tietoja vahvistetuista ammattitaukeista ja ammattitautiepäilyistä. TPSR perustettiin Työterveyslaitokseen vuonna 1964 Suomen ammattitautirekisterinä. Rekisteri on tutkimusrekisteri, josta julkaistaan tilastokatsauksia ja jota hyödynnetään työterveysalan tutkimuksissa.

▼ Sisällysluettelo

TIEDOTE 11.05.2021

Työpaikoilla altistutaan ärsytysastmaa aiheuttaville kemikaaleille – riski suurin teollisuudessa ja maataloudessa

Syövyttävien tai voimakkaasti hapettavien kemikaalien hengittäminen voi johtaa astman kehittymiseen – joko toistuvan altistumisen seurauksena tai tapaturmaisena altistumisena. Työterveyslaitoksen tuore tutkimus antaa viitteitä siitä, että suomalaisilla työpaikoilla ja työterveyshuolloissa ei aina tunnisteta riittävän hyvin hengitysteitä voimakkaasti ärsyttäviä aineita eikä ymmärretä korkeiden pitoisuuksien vaikutuksia terveyteen.

BLOGI 09.06.2021

Hapot ja emäkset syövyttävät muutakin kuin ihoa

Kemikaalien vaikutusta hengitysteihin ei osata aina varoa työpaikoilla. Ärsytysastma voi kuitenkin kehittyä jopa yhden hengenvedon seurauksena.

Vältetään yhdessä uudet sairastumiset

Olemmeko unohtamassa “karskit” altisteet? Hyväksymmekö kohtuuttomia riskejä teollisuudessa ja maataloudessa sen takia, että ne kuuluvat homman luonteeseen?

Vai eikö meille yksinkertaisesti tule mieleen, että näillä ihan tutuilla kemikaaleilla on nopeasti kehittyviä, mutta pitkäkestoisia vaikutuksia hengitysteihin?

Useilla potilaistamme todettiin lääkityksestä huolimatta runsaasti oireileva astma – seurantatutkimus heistä on käynnissä. Heidän osaltaan asioita ei saa peruttua, mutta yritetään yhdessä välttää uudet tapaukset.

Ärsytysastman mahdollisia aiheuttajia maatiloilla

- kemikaaleja, hiukkasia ja prosessikaasuja

- Lietelannasta vapautuvat kaasut (ammoniakki ja rikkivety)
- Happamat ja emäksiset pesuaineet
- Klooriyhdisteitä sisältävät desinfiointiaineet
- Glutaraldehydi
- AIV-happo, propionihappo
- Vedinkaston kaksikomponenttiaineet (klooridioksidi)
- Endotoksiinit (bakteereista)
- Sammutettu kalkki, sementti, tuhka (=emäksisiä pölyjä)
- Kuivadesinfiointiaineet (hapan)

Syövyttävien ja hapettavien aineiden pakkausmerkinnät

Vaaraluokitus Skin Corr 1A, 1B ja 1C:
Ihosyövyttävyys, luokat 1A-1C

Vaaralauseke H314:
Voimakkaasti ihoa syövyttävää ja
silmää vaurioittavaa

Vaaraluokitus Ox Liq 1, Ox Gas 1:
Hapettavuus, luokka 1

Vaaralauseke H271:
Aiheuttaa tulipalo- tai räjähdys-
vaaran; voimakkaasti hapettava.

Missä tilanteissa lietekaasuja esiintyy?

- Käytännössä aina sisätiloissa eläinsuojassa
- Kestokuivikepohjan ikääntyessä
- Laaja haihduttava märkä pinta-ala (avokourut)
- Alapoistoilmanvaihdon häiriötilanteet / puuttuminen
- Lietelannan liikkuess hitaasti (slalom-lannanpoistojärjestelmä)

Suuren riskin tilanteita:

- Lietettä sekoitetaan sisätiloissa
- Lietteän takaisinkierätyks (ulkosäiliöstä sisälle eläinsuojaan)

Pesu- ja desinfiointiaineita

Natriumhydroksidi
Kaliumhydroksidi
Natriumkarbonaatti
Natriumhypokloriitti

pH > 10

Typpihappo
Fosforihappo
Oksaalihappo
Vetyperoksidi

pH < 2

Mitä terveyshaittoja?

- iho ja hengityselimet, silmät
- tapaturmat

Miten haitoista eroon?

- suojakäsineet, silmien suojaus
- haihtuvat aineet / onnettomuustilanteet
→ hengityksensuojaus
- pidetään aineet alkuperäispakkauksissa

Käyttöturvallisuustiedote nähtäville

Astri-cid: fosforihappo
Astri-lin: natriumhydroksidi
Astri-lc: vetyperoksidi

VARO! Klooripitoisen desinfiointiaineen ja hapon/kuuman veden sekoittumista

Riskinhallintakeinona hengityksensuojaimet

Kertakäyttöinen

Vain pölyille / aerosoleille
Kallein vaihtoehto
Suurin hengitysvastus

Puoli- ja kokonaamarit

Vaihdettavat suodattimet,
pölyn ja/tai kaasunsuodattimet
Pienempi hengitysvastus

Puhallinsuojain

Ei hengitysvastusta
Useita kasvo-osavaihtoehtoja
Pölyn ja/tai kaasunsuodattimet
(suurempi kapasiteetti)

KIITOS!

ttl.fi

@tyoterveys
@fioh

tyoterveyslaitos

tyoterveys

Tyoterveyslaitos

Ajankohtaista tutkimuksesta

Maatalous- ja puutarha-alojen
työturvallisuus- ja
verkostopäivä 26.10.2023

Luonnonvarakeskus (Luke)

Erikoistutkija Jarkko Leppälä
Tutkija Tiina Mattila

Luke pähkinän- kuoressa

Visio
Hyvinvointia ja
kestävää
tulevaisuutta
uusiutuvista
luonnonvaroista.

Missio
Tuotamme
tutkimuksella
arvoa ja ratkaisuja
asiakkaillemme –
vastaamme
haasteisiin lähellä
ja globaalisti.

Vuonna 2022
786 tutkimushanketta
657 vertaisarvioitua
tieteellistä julkaisua

22
toimipaikkaa

1323
työntekijää

147 M€
liikevaihto

Safehabitus
Strengthening farm health and safety
knowledge and innovation systems

**Maatilan terveys- ja turvallisuustiedon ja
innovaatiojärjestelmien vahvistaminen
2023 - 2026**

**Uusi Safehabitus EU-hanke: terveys- ja
turvallisuustiedon levittäminen
maataloudessa (Savonia ja Luke)**

Savonia: Mika Repo, Kati Partanen, Agnieszka Laherto,
Ardita Hoxha-Jahja
Luke: Jarkko Leppälä, Tiina Mattila, Risto Rautiainen,
Jukka Markkanen

www.safehabitus.eu

Funded by
the European Union

@SafeHabitus_eu

SafeHabitus

SafeHabitus

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Research Executive Agency (REA). Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.

SafeHabitus

SafeHabitus – hanke

- Hankkeen tavoitteena on vähentää maanviljelijöiden ja maataloustyöntekijöiden tapaturmia ja kuolemantapauksia sekä parantaa maatalouden ja EU:n elintarvikejärjestelmien sosiaalista kestävyyttä.
- Hankkeessa luodaan sidosryhmäverkosto (Communities of practise, COP) 11 eri EU-maahan, joissa järjestetään 10-12 terveys- ja turvallisuustietoa käsittelevää sidosryhmätyöpajaa.
- COP-maita ovat: Romania, Suomi, Liettua, Puola, Slovakia, Slovenia, Saksa, Ranska, Espanja, Irlanti ja Viro.
- Työpajoissa käsitellään tutkimustietoa, käytännön ratkaisuja, riskienhallintaa ja mahdollisia politiikkatoimenpiteitä, jotka edistävät viljelijöiden ja maataloustyöntekijöiden terveyttä, turvallisuutta ja elämänlaatua.

SafeHabitus

Funded by
the European Union

SafeHabitus – hanke Suomessa

- Savonia ja Luke tuottavat työpajaohjelman, johon kutsutaan maatalousyrittäjiä ja maatalouden sidosryhmien edustajia.
- Työpajoissa käsitellään Suomen maatiloilla ajankohtaisia terveys- ja turvallisuusaiheita.
- Esim. turvallisuus monialaisessa maatilan tehtäväkentässä, jaksaminen ja henkinen hyvinvointi maatiloilla, koneturvallisuus, eläinten käsittelyn turvallisuus, maatalautomaatio- ja riskienhallinnan ohjelmat, sosiaalisen mahdollisuuden toimenpiteet Suomen maatiloilla jne..
- Ensimmäinen verkostotyöpaja 4.12.2023 lisäalnessa.

SafeHabitus

Funded by
the European Union

Kehittyvien, kasvavien ja suurten kotieläintilojen johtamisen menestystekijät - Success4Farms 2022 - 2025

Hankkeen tavoitteena on löytää keinoja kotieläintuotannon kannattavuuden ja kestävyysparantamiseksi liikkeenjohdon näkökulmasta.

Yhtenä osa-alueena henkilöresurssien johtaminen, sisältäen sekä oman työn että palkatun työvoiman johtamisen; erityisesti:

- Tavoitteellinen henkilöstön johtaminen; työvoiman riittävyys, osaaminen ja työhyvinvointi
- Käytännön toimenpiteet

Aineisto: talousaineistot, kyselytutkimus, haastattelut

Rahoitus: Makera ja Oiva Kuusisto säätiö

Yhteistyössä: Luke & Helsingin yliopisto

Jarkko.Niemi@luke.fi

<https://www.luke.fi/fi/projektit/success4farms>

Ilmastoviisas ja muutosjoustava ruokajärjestelmä pellolta kuluttajalle (MURU)

Maatalouden kannattavuuden parantaminen, viljelijöiden hyvinvoinnista huolehtiminen ja luonnon ekosysteemien turvaaminen on tärkeää resilienssin eli muutosjoustavuuden kehittämiseksi.

Työpajatulosten mukaan viljelijät toivovat lisää arvostusta suomalaista maataloutta ja viljelijän tekemää työtä kohtaan sekä monialaisempaa yhteistyötä.

Tarjolla mm. webinaareja, työpajoja, tietokortteja ja verkkosivusto

www.ilmastoviisas.fi

karoliina.rimhanen@luke.fi

Ruoka on yksi perustarpeistamme. Ruokajärjestelmä on väistämättä muutosten edessä, jotta voimme turvata ruokahuollon niin Suomessa kuin globaalisti ja samalla vähentää ruoantuotannon ympäristövaikutuksia. Monimuotoisen ruokajärjestelmän ymmärtäminen on välttämätöntä, jotta voidaan tehdä viisaita päätöksiä ja sopeutua muutoksiin.

Resilienssi tarkoittaa kyvykkyyttä sietää erilaisia häiriöitä ja sopeutua niihin, mutta myös tarvittaessa muuttamaan toiseen tilaan. Suomalaisen ruokajärjestelmän resilienssin vahvistaminen on tärkeää ilmastoon ja maailmanpoliittisen tilanteen muuttuessa.

Tietokortti perustuu 27.9. järjestetyn Resilientti ruokajärjestelmä -webinaarin esityksiin.
<http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe20231006138992>

Maatalouden rahoitusasema muuttuvassa toimintaympäristössä (MARTO)

Pankkien on tulevaisuudessa pystyttävä osoittamaan, kuinka suuri osa rahoituksesta kohdistuu vastuullisuuskriteerit täyttäviin investointeihin.

Myös maataloudessa on panostettava vastuullisuuden osoittamiseen ja mittaamiseen rahoituksen saatavuuden varmistamiseksi myös tulevaisuudessa.

PTT:n ja Luken yhteishankkeessa selvitetään mm.

- Rahoituksen nykytilannetta ja pankkisääntelyn kehitystä
- Kartoitetaan valmiuksia tuottaa tietoa vastuullisuudesta (ESG)
- Tuotetaan rahoituksen hakijan opas, ns. rating-käsikirja, investointia suunnittelevien maatalojen tueksi

Syksyllä 2023 tulossa kysely investoinnin toteuttaneille maataloille

Lukesta mukana minna.vare@luke.fi ja olli.niskanen@luke.fi

Ympäristövaikutukset (Environmental)

- Hiilijalanjälki
- Uusiutuva energia
- Ravinnetase ja maan kasvukunto

Sosiaaliset vaikutukset (Social)

- Viljelijäperheen ja työntekijöiden olosuhteet ja hyvinvointi
- Vaikutus naapureihin ja kyläyhteisöön
- Huoltovarmuus

Taloudelliset ja hallinnolliset vaikutukset (Governance)

- Etiikka ja arvot
- Strategia ja johtaminen
- Kannattavuus ja jatkuvuus
- Yhteistyö ja merkitys ruokaketjussa

Uusia julkaisuja

Ota käyttöön uusi maatalan riskien hallintaohjelma

Tervetuloa kokeilemaan sähköistä Maatila- RH riskienhallinta-ohjelmaa. Turvallinen ja häiriötön toiminta luo perustan maatalan tuotantotoiminnalle ja johtamiselle. Maatila- RH on sähköinen riskien hallintaohjelma, joka sisältää useita työkaluja maatalan johtamiseen ja riskienhallintaan.

Lomakkeiden hallinta

Maatila- RH – riskien hallintaohjelma sisältää nopean alkukartoituksen ja tarkistuslistoja maatalan sisäisistä riskitekijöistä omaisuus-, tuotantotalous- ja henkilöriskistä sekä maatalan ulkopuolelle ulottuvista ympäristöriskitekijöistä. Ohjelma sisältää myös apuvälineitä työntekijän perehdyttämiseen ja johtamiseen, SD – riskityökalun, Turvallisuuskulttuurin kartoituksen ja työkalun säteilyonnettomuuden varalta. Ota palvelu käyttöön osoitteesta:

<https://app.propilvipalvelut.fi/user/demo/LUKE> ja saat oman kirjautumistunnuksen ohjelmaan.

Lisätietoja: Jarkko Leppälä, Kim Kaustell, Tiina Mattila -
etunimi.sukunimi@luke.fi

Rahoittajat: EU:n maaseudun kehittämisen maatalousrahoitus ja Fasari-hanke Luke

Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 3/2023

Turvallisuusviestinnän vaikutus maatalousalan konetapaturmiin

Jarkko Leppälä, Matti Hysand, Ari Rönkäinen, Antti Suokannas ja Risto Rautalainen

Natural resources and bioeconomy studies 63/2021

Safety Culture and Risk Management in Agriculture

Sacurima Cost Action CA16123 Highlights and Conclusions

Jarkko Leppälä, Pat Griffin, John McNamara and Risto Rautalainen (eds.)

Puhetta puutarhasta ja taloudesta
Prat om trädgårdsodling och ekonomi
PODCAST

**MAA-
TILA-
PALOT
PODCAST**

Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 4/2023

Maatalan turvallisuuskulttuurin kehittämisen näkökulmia, ohjelmia ja välineitä

Jarkko Leppälä, Jarmo Karttunen, Stephan Van Den Broucke, Jukka Mänttälä ja Risto Rautalainen

Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 90/2023

Pk-yrityksen riskienhallinta elintarvikealalla

ET-RH -työkirja liiketoiminnan riskien hallintaan ja varautumissuunnitteluun

Jarkko Leppälä, Karoliina Rimhanen, Maarit Mäki, Tiina Tapiola, Marja Lehto, Timo Karhula, Anna-Mari Heikkilä ja Csaba Jansik

Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 76/2021

Maatalouden tuotantopanosten saatavuuden riskit

Kriiseihin varautuminen ruokahuollon turvaamisessa

Csaba Jansik, Heli Huuskonen, Maija Karhapää, Marjo Keskitalo, Jarkko Leppälä, Jyrki Niemi, Olli Niskanen, Sini Perttälä ja Marketta Rinne

@LUONNONVARAKESKUS

Kiitos!

Löydä meidät verkosta

 luke.fi

Tilaa uutiskirjeemme ja pysy jyvällä!
luke.fi/uutiskirje

Luonnonvarakeskus (Luke)
Latokartanonkaari 9, 00790 Helsinki

Maaseudun Työnantajaliitto – MTA

Perustettu 1945

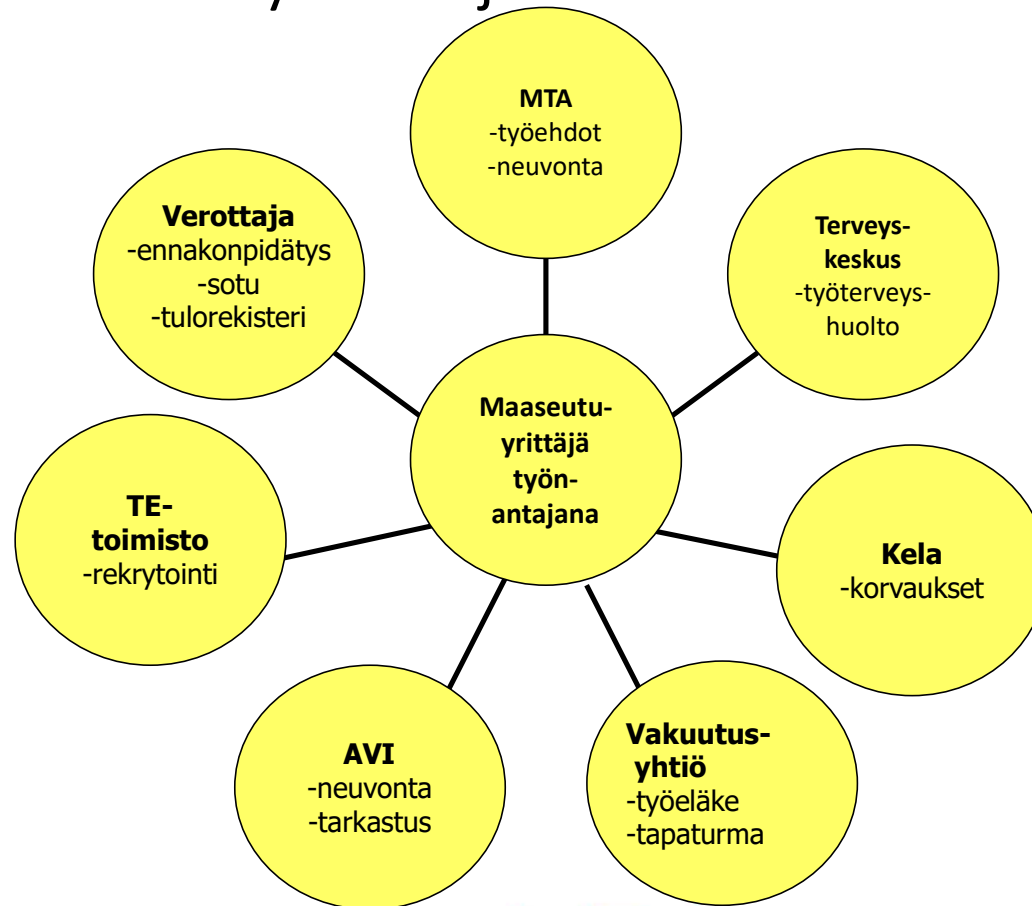
paivi.sarmala@ttk.fi

MTA:n ja Teollisuusliiton työehtosopimusalat ja viisi työehtosopimusta

- Maaseutuelinkeinot
 - Alkutuotanto, vilja, vihannekset, marjat, hedelmät, maito ja liha
 - Tuotannon jatkojalostus tilalla
 - Hevostalous
 - Maaseutumatkailu
 - Yksityinen lomituspalvelu
 - Konepajat ja lumen urakointi maatilatoiminnan lisäksi
- Puutarha-ala
- Viher- ja ympäristörakentamisala
- Turkistuotantoala
- Metsäala (MTA, YT, MH työnantajapuolella)

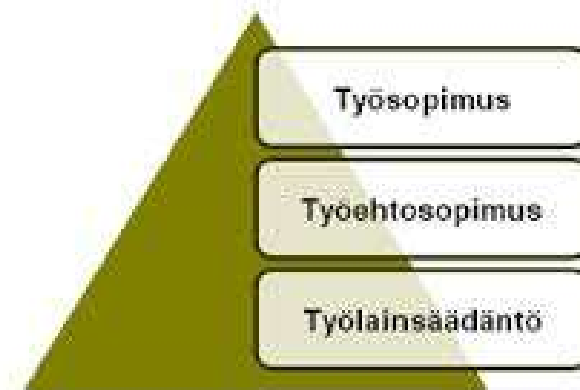
Työnantajan toimintaverkosto

Työehdot ja CAP

Työehtosopimuksen tulkintaoikeus ja CAP tukien sosiaalinen ulottuvuus

- Ainoastaan tes-osapuolilla: MTA ja PL
- ”Tekijänoikeus”
- Entistä tärkeämpää järjestäytyä!

*Miten
homma pysyy
hallinnassa?*

MTA:N JÄSENYYS!

- järjestäytyneen työnantajan hyödyt; liiton tuki, vaikutusmahdollisuus, imago
- *jäsentiedotteet* työehtosopimukseen ja lainsäädäntöön tulevista muutoksista
- *neuvontapalvelu työsuhdekysymyksissä* vapaasti käytettävissä:
 - Asiantuntija, lakimies Minna Marttila
 - Asiantuntija, agronomi Manuela Nygård-Tallberg
 - Toimitusjohtaja Kristel Nybondas, OTM

- *jäsenille ilmaiset koulutustilaisuudet*
- *extranet-jäsensivuilla jäsentiedotteet, lomakkeet ja tes sähköisessä muodossa*
- *yrittyskohtainen konsultointi sovittaessa*
- *mahdollisten erimielisyystapausten selvittäminen*

Jäsenmaksu on 0,52 % yrittäjäperheen ulkopuolisen työvoiman palkkasummasta, minimijäsenmaksu on 95 €.

Maaseudun Työnantajaliitto MTA
www.tyonantajat.fi

Hermes-sovellukseen synty

- Hermes-pilottihanke sai rahoituksen TYÖ2030-ohjelmasta.
- Pilottivaiheen rahoituskausi vuoden (1/2022 – 2/2023), sen jälkeen Teollisuusliiton rahoittama.
- Teollisuusliitto ollut hankkeen vastuullinen toimija. Asiaa on edistetty yhteistyössä Maaseudun työnantajaliiton, Yksityismetsätalouden työnantajien, Metsähallituksen ja Siirtolaisinstituutin kanssa.
- Helmikuusta 2023 Teollisuusliitto on jatkanut projektityötään Hermes-sovellusta kehittämällä ja levittämällä tietoa sen käytöstä.

Ensimmäinen vaihe: neljä sopimusala

- **Hermes-sovellus käsittää neljä sopimusalaa:**

1. Maaseutuelinkeinot
2. Puutarha-ala
3. Metsäala
4. Taimitarha-ala

- Hermes-hanke pilotoi työelämän pelisäännöistä kertovan kännykkäsovelluksen.
- Tavoite on ehkäistä työhön liittyvää ongelmia ja työperäistä hyväksikäyttöä.
- Kohteena ovat maa- ja metsätalousalojen työntekijät, kausityöntekijät, viranomaiset sekä alojen työnantajat.
- Kausityöläiset ovat ulkomaisia ja ulkomaalaistaustaisia Suomessa vakinaisemmin asuvia työntekijöitä.
- Työnantajien äidinkieli voi olla muu kuin suomi.

Hermes-sovellus jakaa oikeellista tietoa viidellä kielellä

- Työntekijän ja työnantajan oikeudet ja velvollisuudet, UKK ja eläminen Suomessa linkit (kausityöopas, TES, viranomaistahot ym.)
- Yhteinen viesti: kenenkään ei tule maksaa siitä, että voi työskennellä Suomessa.
- Työelämän lisäksi toinen osio Eläminen Suomessa, linkkien takaa lisätietoa.

• Hermes-sovelluksen käyttö

- Sovellus on helppokäyttöinen ja ilmainen käyttäjälleen. Ladattavissa sovelluskaup mobiililaitteisiin.
- Yhtäläinen tieto viidellä kielellä: suomi, ruotsi, englanti, ukraina ja venäjä.
- Lisäksi tukena nettisivusto, jossa lyhyt hanke-esittely ja linkit sovelluskauppoihin.
- Sovelluksen tekemisen lisäksi yhtä tärkeää on sen ylläpito ja sisällön päivitys.

www.hermesapp.fi

Hermes-sovellus

www.hermesapp.fi

Minimessut ja loppupäivän agenda

- Minimessuilla kiertelyä 13 -14:00
- Jako kolmeen, 10 min/rasti
- Kahvi
- Verkostotapaaminen klo 14:20 – 15:30
 - Mitä teemme seuraavaksi?
 - Käytännön ideat pöytään☺

Minimessupisteet

Jako kolmeen ryhmään (7-8/ryhmä)

- 1 TTL
- 2 TTS
- 3 LUKE, aula, näyttö
- 4 Liitot, sauna
- 5 MELA, sauna näyttö
- 6 TTK video loppuun?

Kiitos kaikille ja olkaa rohkeasti
yhteydessä – kysyä ja ideoida saa!

Päiv.sarmala@ttk.fi

p.040 5609126

Työturvallisuus-
keskus

paivi.sarmala@ttk.fi